

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

G. 12696

900000250051

Juliaan De Landtsheer

*Bureeloverste bij het Provinciebestuur,
adjunct Secretaris van het
Provinciaal Comité van
Monumenten. 1894*

Gent, Coupure, 159

EEN RISTJE
TAAFNOTA'S

DOOR

JULIAAN DE LANDTSHEER

Prijs : fr. 1,25

GENT
J. VUYLSTEKE, UITGEVER
Koestraat, 15

—
1894

1976

EEN RISTJE TAALNOTA'S

Elk exemplaar draagt onderstaanden náamtrek

Handwritten signature

GENT, DRUKKERIJ V. VAN DOOSSELAERE.

EEN RISTJE
TAAFNOTA'S

DOOR

JULIAAN DE LANDTSHEER

Prijs : fr. 1,25

GENT
J. VUYLSTEKE, UITGEVER
Koestraat, 15

—
1894

VOORBERICHT.

Het ware verwaandheid onze lezers een enkel oogenblik te laten gelooven dat wij, voor het uitgeven dezer nota's, ons op buitengewone kennis der taal gesteund hebben. Integendeel, van onze onbevoegdheid zeer wel bewust, haasten wij ons te doen kennen dat, behalve enkele voorbeelden ter verklaring van beteekenissen, ons werkje slechts loutere overname is uit de best bekende woordenboeken en spraakkunsten. Wij achten het een plicht hier onder andere *Van Dale*, *Kramers*, *De Vries* en *Te Winkel*, *Heremans*, *Van Beers*, *Vercoellie* en *De Groot* te noemen.

Reeds van voor ettelijke jaren schreven wij in een katernetje alles, wat wij bij lezen of hooren spreken op taalkundig gebied bijzonders leeren mochten, en niet zelden zelfs teekenden wij er een regeltje der spraakkunst in aan, dat wij te moeilijk in 't geheugen hielden.

In het voorbericht van het woordenboek van Van Dale lazen we de volgende bedenking: " Ieder, die het met
" zijn land wel meent, zal de taal- en letterkunde er
" van als onwaardeerbare kleinnoden beschouwen, en
" een verdienstelijk werk verrichten, als hij zijne

„ krachten aan de instandhouding en uitbreiding der
„ landtaal wijdt. „

Deze wenk deed ons op de gedachte komen onze nota's in 't licht te geven, overtuigd als wij waren dat zij voor menigeen ietwat nieuws konden bevatten.

Bij het berekenen onzer kans om gelezen te worden, zagen wij in dat bondigheid een allerbeste middel zou zijn. Alvorens ons werk het publiek aan te bieden, besloten wij dus onze aantekeningen uit te dunnen, en namelijk de meeste regelen van spraakkunst, de technische termen van een ongewoon gebruik, de al te gewestelijke, verouderde en andere weinig gebruikelijke woorden ter zijde te laten. Van eenen anderen kant achtten wij het geraadzaam er eenige woorden bij te voegen, waaraan in Zuid-Nederland veelal eene verkeerde beteekenis of een verkeerd geslacht gegeven wordt, terwijl het opgeven, hier en daar, eener Fransche uitdrukking ter opheldering, ons tevens niet ongeschikt scheen.

In de hoop dat dit werkje eene tweede uitgave moge beleven, richten wij ons hier tot al diegenen, die de instandhouding en de uitbreiding der Nederlandsche taal genegen zijn, en bidden hen ons hunnen raad of hunne opmerkingen te willen doen geworden. Wij geven hun bij voorbaat de verzekering onzer volkomene erkentelijkheid.

JULIAAN DE LANDTSHEER.

Gent, den 6^a Mei 1894.

Aagt, v. aagtappel, aagjesappel, rabauw, grauwe renet, zekere winterappel, die aan een kort steeltje hangt, *courtpendu, capendu*.

Aaien, liefkoozen, streelen, vleien.

Aal, m. paling: Wij hebben eenen grooten aal gegeten. Wanneer het woord als verzamelende stofnaam gebruikt wordt, is het vrouwelijk. Zoo ook paling, haring, kabeljauw, snoek, visch, turf, enz.: Wij hebben goede aal, goede paling, goede visch gegeten.

Aalmoes, o. eene spijs, uit aal (paling) en verschillende groenten toebereid.

Aalmoes, v. gift aan eenen arme of bedelaar.

Aanademen, aanasemen, met den adem over iets heengaan: Eene aangeademde (*aspiré*) h.

Aanbeeld, o. beter dan aambeeld, *enclume*.

Aanberen, alle zeilen bijzetten.

Aanbesterven, bij erfenis toevallen: Dit landgoed is hem van zijnen oom aanbesteroven.

Aanblinken, tegenblinken, *réfléchir; resplendir sur..... contre.....* (fig.) toelachen.

Aanbreken, beginnen, opkomen, ontluiken: Het aanbreken van den dag. Een angebroken brood, vat, enz.

Aandrift, v. neiging der natuur, vuur, geestdrift, aanzetting, *instinct, impulsion, excitation*: Hij heeft het uit eigen aandrift of op de aandrift zijns broeders gedaan.

Aandruischen, stuiten tegen, in strijd zijn met: Dit druischt tegen de gezonde rede aan.

Aanduiden, verklaren, uitleggen; wijten, toeschrijven; *notifier*: Den gezant werd aangeduid (kennis gegeven) dat zijne paspoorten gereed waren.

Aaneen, achtereenvolgens, onafgebroken; samengehecht: Viermaal aaneen.

Aangetogen, (fig.) aangehaald, bijgebracht: De te uwer verdediging aangetogen feiten zijn alle wederlegd geworden.

Aangluipen, steelswijs aanzien.

Aanhalen, aanhouden, in beslag nemen: Er is eene kist wijn, die aan de grens niet aangegeven was, aangehaald.

Aanhoorige, m. huisgenoot: Mijne aanhoorigen, *ma famille, les miens*.

Aanklemmen, (fig.) nader staven (eené bewijsvoering): Hij wist zijne stelling met duchtige bewijzen aan te klemmen.

Aankomen, ik laat het op mijnen laatsten brief aankomen, *je m'en rapporte, je me réfère à ma dernière lettre*. Ik laat het op uw woord aankomen, *je me repose sur votre parole*.

Aanleggen, met iemand aanleggen, zich met hem inlaten, gemeene zaak met hem maken.

Aanlegger, m. eischer, rechtsvorderaar, *demandeur*.

Aanloopplank, v. *tremplin*.

Aanpijpen, zijne pijp aansteken.

Aanporren, aanzetten, aansporen.

Aansarren, tergen; aanhitsen op iemand: Een kind aansarren,

- agacer*. Eenen hond aansarren, op iemand loslaten.
- Aanschikken**, schuivende naderen: Zij zijn wat aangeschikt, en dan kon ik mij ook zetten.
- Aansleuren**, te langzaam voortgaan (van werkingen): Die zaak zal nog lang aansleuren.
- Aanslibben**, aanslijken: Aangeslibde grond, *terrain d'alluvion*.
- Aanvangsletter**, v. *lettre initiale*.
- Aanvoering**, v. aanhaling, *allégation, citation*.
- Aanzetten**, aanvangen, beginnen: Wie moet aanzetten (in het dominospel)? *qui doit poser?*
- Aanziender**: Hij vervalt aanziender oog, *il déperit à vue d'œil*.
- Aardbuil**, v. oude en echte Nederlandsche benaming van den eetbaren paddenstoel, die thans met een vreemden naam, (truffel) genoemd wordt.
- Aardewind**, v. aardwind, dommekracht, kelderwinde, kelderwindas, windas, vjzel, werktuig om zware lasten te verplaatsen, *vérin, cric*.
- Aars**, m. opening in het achterlijf, *anus*: Hij dorst mij zeggen dat hij mijnen brief als aarswisch gebezigd had.
- Aarsgat**, o. het onderend van een gevelden boom.
- Aarzelen**, Besluiteloos zijn. Dit woord komt van **aarzen**, beteekenende: gaan in de richting van den aars, achteruitgaan zonder zich om te keeren. **Aarzelen** had oorspronkelijk dezelfde beteekenis. Het gold echter in 't algemeen voor **achteruitgaan, terugkeeren**.
- Aarzelmaand**, v. October, daaraan ontleend dat de dagen in die maand het meest in 't ooglopend aanzelen, d. i. achteruitgaan of korten.
- Aas**, o. krenge, hetzij van een menschenlijk, hetzij van een dood dier.

Ab, o. abc: Hij is nog aan het ab, hij is nog zeer onervaren.

Abel, handig, bekwaam, aardig, bevallig.

Abkind, o. domoor, weetniet.

Abrikoos, v. oranjekleurige steenvrucht: De steen der abrikoos is zeer hard. Wanneer dit woord gebruikt wordt voor **abrikozeboom** is het mannelijk, zooals overigens al de namen van boomen, behalve **linde**, **tamarinde**, en **tamarisk**, die vrouwelijk zijn.

Abuis, o. vergissing, misvatting: Ik had abuis, *je m'étais trompé*.

Achillespees, v. de sterkste en dikste pees van het mensche-lijk lichaam, aan het achterste gedeelte van den hiel gehecht, *tendon d'Achille*.

Achteraf, o. afgezonderde plaats ter bevredeging van natuurlijke behoeften.

Achterbaks, achter den rug, heimelijk: Iemand achterbaks benadeelen.

Achterdocht, v. argwaan, verdenking: De boer is achterdochtig (wantrouwig).

Achtereenvolgens, beter dan **achtervolgens**, één voor één, na elkander, *successivement*.

Men hoort veelal in dien zin het woord **opvolgenlijk** gebruiken, alhoewel het in geen enkel woordenboek te vinden is.

Achterhand, v. nahand, handwortel, handgewricht, *poignet*, *carpe*.

Achterlap, m. pollevij.

Achterwaren, verzorgen van kraamvrouwen.

Adamsappel, m. keelknobbel.

Adellijk, wat al te oud, te lang bewaard, en dus op het punt om tot bederf over te gaan, *faisandé*: De lekkerbek wil de patrijzen versch en de sneppen adellijk.

Afbetten, afweken, door natmaken wegnemen.

Afbeuren, tillende van iets wegnemen : Hij beurde haar van 't paard af.

Afhebben, afgedaan, voltooid hebben : Ik heb mijn werk af.
Het hoefde nochtans niet af.

Afjakkeren : Een paard afjakkeren, afrijden.

Afmikken, iets met de oogen afmeten.

Afrepen, afrepelen, van repel, hekel : (fig.) Zijne kleederen afrepen, ze erg havenen en scheuren, door stoeien, ravotten, klauteren, enz.

Afsjouwen, zich afsjouwen, zich afwerken, afbeulen, afslaven, aftobben, afmartelen, afzwoegen, afjakkeren, afsloven, afsollen.

Afstompen, stomp maken : Overmatig drinken heeft zijn verstand geheel afgestompt.

Afstuit, m. weeromstuit, terugstuit, beter afstuiting, *ricochet*.

Afwikkelen, afwinden : Een kluwen, eenen klos afwikkelen.

Agurk, v. augurk, eene soort van kleine komkommer, die meestal wordt ingemaakt.

Albedil, m. bedilål, albeschik, beschikal, albedril, bedrilal, albedrijf, bedrijfjal, bemoeial.

Alle. Dit woord moet onverbogen blijven wanneer het gevolgd is van eenen soortnaam in den accusatief enkelvoud, maar die in eenen verzamelenden zin gebruikt is : Deze vriend komt mij alle dag bezoeken. Doe alle boom, die geené vruchten draagt, uitroeien.

Wanneer **alle** van een meervoudig naamwoord of voornaamwoord is voorafgegaan, is het altijd zélfstandig : Wij allen, deze allen, onze vrienden allen.

Slaande op zaken wordt **alle** zonder **n** geschreven :
De huizen **alle** zijn verkocht.

Allegaartje, o. mengelmoes : Dat gezelschap was een allegaartje. De meid heeft ons daar een allegaartje gemaakt.

Allenthalve, allerwégen, overal, alom, van alle kanten.

Alpenroos, v. *rhododendron*.

Althans, ten minste: Geef hem genoeg om ruim te leven of althans om rond te komen.

Alwaar, waar: Gent, alwaar ik mij thans bevind.

Alwetens, voorbedachtelijk.

Alwillens, opzettelijk: Alwillens en alwetens, *de propos délibéré*.

Am, v. amme, min, zoogmoeder, *nourrice*.

Amandel, v.: De smaak der amandel is zoet. Zie **abrikoos**.

Amerij, v. de tijd, dien men noodig heeft om een Wees gegroet te bidden. Dit woord is ontstaan door samenstelling uit *Ave Marij* (Maria): Ik ben in eene amerij terug.

Ammelaken, o. tafellaken.

Amper; nauwelijks: Hij heeft amper ontbeten of hij gaat aan 't werk.

Andijvie, v. *endive*.

Angel, m. scherpe spits waarmede door bijen en wespen gestoken wordt; ook soort van haak om mee te visschen.

Anjelier, v. zekere bloem, *œillet*.

Anjer, v. enkele anjelier.

Ansjovis, v. zeker zeevischje, dat met kruiden en zout ingemaakt wordt. Op te merken dat het woord zonder **ch** geschreven wordt en vrouwelijk is.

Apenkool, v.: 't Is maar apenkool (fig. en gemeenz.), 't is maar zotternij, 't zijn maar beuzelarijen, *des sottises, des fadaïses que tout cela*.

Appelgrauw, *gris pommelé*.

Appelpent, v. appelmoes, appelprol, appelbrij.

Appelsina, v. oranjeappel, chinaasappel, sinaasappel.

Ar, gram, toornig: In arren moede, op baldadige wijze.

Au, ai, uiting van smart en verdriet.

Avonturen, wagen, op het spel zetten.

Baak, v. een op het water drijvende ton, tot waarschuwing voor ondiepten of gevaarlijke plaatsen in zee, *balise*, *bouée*; ook vuurtoren, *phare*.

Baanderheer, m.: Den baanderheer spelen, groot leven, verkwisten. Voor **baanderheer** hoort men ook **banjerheer**, oorspronkelijk **banierheer**, een edelman, die het recht had om in het leger zijns leenheers eene eigene banier te voeren.

Baar, hetzelfde als **bar** in **barrevoets**, open, bloot: Eene bare leugen, eene tastbare leugen; baar geld, klinkende munt, gereed geld.

Baarblijkelijk, klaarblijkelijk, duidelijk, kennelijk, *evident*, *manifeste*: Mijn recht is voor iedereen baarblijkelijk.

Babbelarij, v. gebabbel, gekakel, gekeuvel, gekeuzel, geklap, gekout, gekwetter, gelab, gelek, gelel, gepraat, geral, gerammel, gerel, gesnap, gesnater, gesnauw, keuelarij, keuzeling, kout, kwettering, labbekakkerij, praat, rammeling, rel.

Babok, m. domoor.

Bagger, v. slijk, modder.

Bak, v. (verouderd) wang, koon. 't Komt nog voor in **bakkebaard**, in **baktand** en in **bakhuis** of **bakkes**.

Baker, v. achterwaarster.

Bakeren, inbakeren, in doeken en windsels doen, *emmaillotter*.

Bakermat, v. (fig.) plaats, waar iemand geboren is en opgevoed; ook plaats, waar iets het eerst werd aangekweekt.

Bakkeleien, (gemeenz.) vechten.

Baktand, m. maaltand, *molaire*.

Baldadig, boosaardig.

Balddadig, vermetel, *audacieux*; ook brooddronken.

Balk, m. muziekbalk, notenkalk, vijf evenwijdige lijnen, waarop en waartusschen de noten geschreven worden, *portée*.

Baloorig, verdoofd door geraas; (fig.) ontevreden, in eene kwade luim: Mijne opmerking had hem baloorig gemaakt.

Balsturig, halsstarrig, koppig, weerspannig, hardnekkig.

Band: Door den band, gemiddeld.

Bandrekel, m. hond, die gewoonlijk aan eenen band of ketting ligt; (fig.) luiaard.

Bankaard, m. onecht kind, bastaard.

Banketbakker, m. pasteibakker, *pâtissier, confiseur*.

Bar, ruw; onvruchtbaar, onbebouwd.

Barbeel, m. een riviervisch, *barbeau*.

Barbot, v. een riviervisch, smeering, riviergrondel, *goujon*.

Bard, m. zanger en dichter (bij de Galliërs), *barde*.

Barg, m. gesneden mannetjesvarken, *verrat châtre*.

Bargoensch, o. onverstaanbare taal, koeterwaalsch, kramerslatijn, dieventaal, *baragouin*.

Barnen, branden: (fig.) In het barnen der gevaren, in het ergste gevaar.

Barnsteen, o. eene harsachtige zelfstandigheid, *ambre jaune*.

Bastaardwijn, m. *vin sophistiqué*.

Batsch, trotsch, overmoedig.

Bazelen, ijlen, razen, onsamenvhangende taal spreken, *radoter*.

Bedaagd, oud, bejaard.

Bedillen, beschikken, beredderen, besturen, *régler, diriger*; berispen, aanmerkingen maken, *critiquer*.

Beding, o. voorwaarde : Onder beding.

Bedisselen, in orde brengen, ten uitvoer brengen.

Bedremmelen, in het nauw brengen, verlegen maken, *déconcerter, troubler*.

Beduimelen, met de vingers vuil maken : Een beduimeld boek.

Bedunken, o. : Mijns bedunkens, naar mijne meening.

Been, o. den meervoudsvorm **beenderen** neemt men voor de deelen van het dierlijk geraamte, *os*, **beenen** voor de onderste ledematen, *jambes*, en voor knoken, *os de la viande*.

Beenderman, m. zinnebeeld van den dood, menschengeraamte met eene zeis in de hand.

Beenhakker, m. vleeschhouwer.

Beet, m. hap met de tanden, *morsure* : Eenen beet in iets doen. Iemand beet krijgen, iemand aangrijpen. Iemand beet nemen, iemand bedriegen. Iets beet hebben, iets verstaan.

Bef, v. strookje wit linnen of katoen, dat de geestelijken in ambtsgewaad onder de kin dragen, *rabat*.

Begeven, verlaten : Zijn verstand en zijne krachten hadden hem begeven.

Begrijnen, met tranen bedekken : Hij was geheel begrenen, *il était tout en larmes*.

Beide. Wanneer **beide** van twee reeds genoemde personen gezegd wordt, is het altijd zelfstandig : Uw vader en uw broeder zijn beiden vertrokken. Wanneer er van twee handelingen, toestanden of hoedanigheden sprake is, dan is **beide** onverbuigbaar : Hij schildert en beeldhouwt, en beide even voortreffelijk; die man beide ziek en arm. Slaande op zaken is het woord ook onverbuigbaar : Het boek en de lei zijn beide beschadigd.

Begruizen, (fig.) bevlekker : Met bloed en stof begruisd.

Bejaën, ja zeggen, bevestigen met het woord **ja**.

Bekaf : Bekaf zijn, door en door vermoeid zijn. Bekaf spelen, eene enkele partij spelen zonder wederkans.

Bekeuren, beboeten : Hij heeft eene moeilijkheid gehad met de tolbeambten, doch hij is er onbekeurd van af gekomen.

Bekkeneel, o. hersenpan, hoofdschedel.

Bekkenist, m. (muziek) bekkenslager, schijfslager.

Bekocht : Bekocht zijn, te duur, slecht gekocht hebben : Ik ben er aan bekocht.

Bekoken, voor iemand koken : Waar wordt gij bekookt, waar zijt ge in den kost ?

Belagen, lagen leggen aan; ook belasteren : Iemand belagen.

Belakken, een lak aanwrijven, belasteren : Iemand belakken.

Belangende, aangaande, betreffende : Belangende zijne reis wist hij niet veel te vertellen.

Belenden, grenzen, palen aan : Mijn huis belendt aan het uwe.

Ben, v. teenen mandje. Niet verwarren met **bun**, **beun**, vischkaar.

Beneenen, neen zeggen, ontkennen, loochenen met het woord **neen**.

Bereids, reeds : Wat ik hoorde melden was bereids geschied.

Beroerdeling, m. ellendeling, beroerde kerel.

Berst, m. barst, spleet : Hij sloeg met de vuist eenen berst in de deur. Heremans wil de woorden **berst** en **barst** vrouwelijk.

Bescheiden, ontbieden, dagvaarden : Waren wij niet hierheen bescheiden, we zaten op dit oogenblik in den schouwburg.

Beslechten : Een geschil beslechten (vereffenen).

Beslommerd, ingewikkeld : Eene beslommerde (verwarde) zaak.

Besprenghen, bespreukelen, bevochtigen : Alvorens het te strijken, moet men het linnen besprengen.

Best, v. bestemoeder, oude vrouw : Wat zit die tandelooze best daar te raaskallen.

Bestadigen, vaststellen, *constater*. Van Dale zegt in zijn woordenboek dat het woord bestadigen een germanisme is, dat geene aanbeveling verdient, en hij geeft geene andere beteekenis dan het Fransche *constateren*. Sommigen schrijven *bestatigen*.

Bestoven, (fig.) half dronken.

Beteuterd, verlegen, onthutst.

Betjoegd, betjoekt, slim, geslepen, leep : Een betjoegde kerel.

Betrekkelijk, naar evenredigheid, *relativement* : De dagorde der vergadering was zeer belangrijk ; het getal aanwezigen was betrekkelijk gering.

Dit woord niet te gebruiken voor *betreffende*, aangaande, belangende, nopens : Betreffende die zaak is er op te merken dat....

Betten, zacht kloppende bevochtigen : Eene wond betten, *bassiner, laver une plaie*.

Beu : Iets beu zijn, iets moede zijn : Hij is de pasteien beu.

Beukelaar, m. schild, rondas, *bouclier*.

Beuken, kloppen ; afrossen : Stokvisch beuken. Iemand eene beuking geven.

Beuling, m. worst ; valhoed ; (fig.) onkundige, knoeier.

Beuling is eene samentrekking van 't Middelnederl.

Bodeling, *beudeling*, dat *darm* beteekent.

Beurder, m. ontvanger.

Beursch, aangestoken, buikziek (van vruchten) : Eene beursche peer, *une poire blette*.

Bevind, o. bevinding : Naar bevind van zaken, *selon la situation des choses, suivant les circonstances.*

Bevoorwaarden, als voorwaarde stellen : Ik zal evenwel bevoorwaarden dat....., *je mettrai cependant comme condition que.....*

Bevorens, vooraf, te voren, vroeger : Daarvan heb ik bevorens reeds gesproken. Ik kom niet bevorens gij mij roept.

Bezabberen, bekwijlen, bezeeveren.

Bezitswoorden. Wanneer in het meervoudig bezitswoord het begrip **bloedverwanten**, **vrienden** besloten is, dan is het altijd zelfstandig gebruikt : Elk bemint de zijnen ; de mijnen zijn mij zoo lief als u de uwen. Maar anders zal men bijvoeglijk zeggen : Uwen hoed heb ik gevonden, maar den mijnen niet ; neem mijne paarden, ik zal de uwe nemen.

Bezwalken, bezoedelen ; (fig.) benadeelen, schenden : Iemands goeden naam bezwalken. Zekere gassen bezwalken het zilver.

Bietebauw, m. boeman, bullebak, schrikbeeld, *croquemitaine* ; momaangezicht ; (fig.) spook, nachtmerrie : 't Is slecht aan kinderen van bietebauw te spreken.

Bijkans, bijna, bij het kantje af.

Bijt, v. bijtgat, lom, opening in het ijs gemaakt.

Biljart, o. : Op het biljart spelen.

Blaag, m. en v. stout kind, lastig kind.

Blad, o. van eenen boom sprekende gebruikt men twee meervoudsvormen, **bladeren** en **bladen**, maar van eenen boek alleen **bladen**.

Blauwboekje, o. schimpschrift, schotschrift, *pamphlet*.

Blei, v. blik, witvisch, *able*, *ablette*.

Blein, v. blaar, *ampoule*, *cloche*.

Bles, kaal, haarloos.

Blijk, o. bewijs, kentecken : Het blijk van vriendschap.

Blinkerd, m. een stuk papier, waarop zware inktlijnen getrokken zijn, en dat onder het papier gelegd wordt, waarop men schrijven wil, opdat de zware inktlijnen er doorheen schijnen, *transparent*.

Bloedgetuige, m. en v. martelaar : Stefanus de eerste bloedgetuige.

Bloeimaand, v. Mei.

Bloemmaand, v. achtste maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 20 April tot 19 Mei : *Florial*.

Blokken, ijverig, onvermoeid studeeren.

Blut : Blut of blutsch gespeeld zijn, alles in 't spel verloren hebben.

Boegkruisen, laveeren, *louvoyer*.

Boegseerder, m. vaarttuig dat gebruikt wordt om een ander te sleepen, voort te trekken, *bateau, vaisseau remorqueur*.

Boeman, m. Zie **bietebauw**.

Boenen, met was en terpentijn iets glanzend maken : Eenen planken vloer boenen, *cirer un plancher*.

Boerten, schertsen.

Boeten, 1° voldoen, bevredigen, botvieren : Zijne lusten boeten ; 2° verbeteren, herstellen : Eenen ketel boeten (werk van den ketelboeter, ketellapper). Het vuur boeten of opstoken ; 3° de straf ondergaan : Voor iets boeten.

Boezelaar, m. sloof, voorschoot, schort.

Boezemwees, m. en v. kind na den dood des vaders geboren, *enfant posthume*.

Bohamaker, m. schreeuwer, *brailard*.

Bokaal, v. : Vischjes zijn niet liever in eene bokaal dan vogelen in eene muilt.

- Bokkig**, bokachtig (fig.) ruw, stuursch : Een bokkig (*rébarbatif*) aangezicht toonen.
- Bolster**, m. buitenste groene bast of schil van noten enz., *brou* : Noten uit den bolster doen, *écaler des noix*.
- Bommel**, m. prop van een vat, *bonde* : (fig.) De bommel is los of uitgebroken, *le pot aux roses est découvert*.
- Bonk**, v. schonk, been, grof stuk : Eene bonk vleesch.
- Boomolie**, v. olijfolie.
- Bordig**, stijf, hard : Dat papier is te bordig.
- Bordpapier**, o. karton.
- Bot**, o. knook, been : Honden moeten botten knagen, de geringe moet zich met het geringe vergenoegen.
- Boutje**, o. schrijven uit de vlerk der gans, *plume d'oie* ; (fig.) mijn boutje, mijn liefje, mijn hartje.
- Bovenal**. Wordt aancen geschreven evenals **vooral**, **ondereen**, **uiteen**, **oopen** en alle andere bijwoordelijke samenstellingen bestaande uit een voorzetsel en de woorden **al** of **een**.
- Breedbaard**, m. grootspreker, pocher.
- Brems**, v. bremze, paardenvlieg, *taon*.
- Briefloot**, o. briefport, *port de lettres*.
- Brijen**, de letter *r* slecht uitspreken, *grasseyer*.
- Bronstig**, tochtig, driftig. *passionné*.
- Brooddronken**, dartel, weelderig ; balddadig, overmoedig door overvloed, buitensporig, *extravagant*.
- Bruï**, m. slag, stoot.
- Bruïen**, werpen, slaan, kloppen : Als hij weer komt, bruï ik hem van de trappen.
- Bruineeren**, bruin maken ; polijsten, glanzig maken.
- Bruis**, o. schuim : Hij werd zoo toornig dat hem het bruis op den mond kwam.

Buitelen, tuimelen : (fig.) Die koopman is gebuiteld, is geruineerd.

Buitengemeen, buitengewoon : Hij is buitengemeen verstandig.

Buks, v. kort geweer, *carabine* : Buksschieter, *carabinier*.

Bul, m. stier, inzonderheid springstier.

Bulleman, m. Zie **bietebauw**.

Bulster, v. al het beddegoed te zamen : peluw, oorkussen en matras : De waarde zijner bulster was geringer dan die van menig hondenhok.

Daas, v. paardenvlieg, brems, *taon*. Niet verwarren met **das**, v. halsdoek, en **das**, m. zeker dier, *blaireau*.

Dansklappers, m. mv. danskleppers, spaansche handklappers, klaphoutjes, duimkleppers, *castagnettes*.

Dauwel, v. traag, onhebbelijk vrouwspersoon.

Dauwelen, vadsig, traag in alles zijn, *lambiner*.

Deesem, m. zuurdeesem, zuurdeeg, verzuurd deeg om het brood eenigszins zuur te maken.

Deuk, v. bluts, *enfonçure*, *bosse*, *froissure*.

Deun, gierig, inhalig, korzelig : Wat zijt ge deun ! Het ziet er deun (armoedig) bij hem uit.

Deuvik, m. tãp, bommel, *bonde*.

Diamant. Als voorwerpsnaam is dit woord mannelijk, als stofnaam onzijdig. Zoo ook **agaat**, **doek**, enz. : Hij heeft eenen schoonen diamant. **Het** diamant is kostelijk.

Distel, v. eene zekere plant (*chardon*) : De bloem eener distel.

Dodderig, sufferig, slaperig.

Dodei, o. vuil ei, bedorven ei.

Dodijnen, douwdeinen, een kind zachtjes schudden of wiegen en in slaap zingen.

Dodoor, m. en v. sufferig, vadsig, slaperig mensch.

Dogger, m. kabeljauw.

Domheer, m. kanunnik, koorheer, stiftheer, *chanoine*.

Dompig, duister, betrokken; treurig; vochtig: Hij werd rijk en edel geboren en moest in eenen dompigen kerker den laatsten adem uitblazen.

Dong, m. mest, *fumier*.

Dood, m.: Hij is eenen wreeden dood gestorven.

Dop, m. schaal, waarin iets bevat is: Eierdop, notedop, enz.

Doxaal, o. oxaal, oksaal, hoogzaal, *jubé*.

Draak, m. fabelachtig dier, *dragon*: Den draak steken met iemand, hem voor den gek houden.

Drammen, drenzen, sterk en op eene lastige wijze om iets aanhouden, gelijk kinderen vaak doen.

Drenzen, drammen, onophoudelijk op een huilenden toon om iets vragen (van kinderen).

Dreumes, m. dreumesje, dwerg, mismaakt ventje; klein mannetje.

Drieëenheid, v. drieëenigheid, drievuldigheid Gods, geloofs-begrip van sommige afdeelingen der Christelijke Kerk.

Driesprong, m. drieweg, plaats waar drie wegen zich vereenigen of kruisen.

Driest, dom, blind, stout, onbesuisd; (fig.) onbeschaamd: Driest antwoord, *réponse hardie*.

Drift, v.: Hij is het slachtoffer zijner drift.

Drogen, droogmaken, droog worden. Op te merken dat in het woord **drogen** de o zachtlang is.

Druilen, talmen, sluimeren.

Dubbeltijker, m. dubbel kijkglas, *jumelles*.

Dubben, twijfelen, aarzelen.

Duffel, o. langharig trijp, *peluche*.

Duiding, v. uitlegging, *interprétation*, *explication*.

Duig, v.: In duigen vallen, uiteenvallen; (fig.) mislukken.

Duimkruid, o. geld, gift: Hij liet zich door duimkruid overhalen, omkoopen.

Duivenmelker, m. opweecker van duiven, handelaar in duiven.

Dunk, m. meening: Een goeden dunk, een slechten dunk van iets hebben.

Dut, m. sluimering, korte slaap: eenen dut, een dutje doen.

Dwangnagel, m. nijdnagel, nijpnagel, klinknagel, stroopnagel, taainagel, taai aard, *envie*.

Dweil, v.: Het slepen der dweil door het water.

Eelt, o. weer, hardigheid aan handen en voeten, *cal*, *durillon*.

Eend, v. *canard*: De pluimen eener eend.

Eender, hetzelfde, gelijk: Dat is eender. Hij deed het net eender.

Eenzinnig, eigenzinnig.

Eest, m. oven tot het drogen van mout.

Eggig: Eggige tanden, *dents agacées*. Te Gent zegt men sleeuwe tanden.

Ei, uitroep van vreugde, van verlangen enz., he! ho! ha!

Eigendom, is onzijdig, als het bezeten voorwerp, mannelijk, als het recht van bezit beteekent: De slaaf is het eigendom des meesters. De eigendom is de grondslag van alle maatschappij.

Eilieve, och! kom! wees zoo goed!

Eiloof, o. een der volksnamen van het gewone klimop, ook boomveil en ifte, klimmerblad, klimmerkruid, klemmerblad, klemmerkruid, geheeten.

Elk, blijft onverbogen, wanneer het vóór een bepalend bijv. naamw. staat, dat met het zelfstandig naamwoord, hetwelk bij elk gedacht wordt, in den genitief meêrvoud volgt: **Elk** dezer zaken (niet *elke*), aan **elk** (niet *elken*) dezer boomen.

Engelenbak, m. de geringste plaats in een schouwburg.

Er. De hoedanigheidswoorden op **er**, die van eenen stad- of landnaam gevormd zijn, moeten onverbogen blijven :

Het Haarlemmer meer. Een Amsterdammer schipper. Hamburger sigaren.

Ergernis, v. verdriet ; aanstoot, schandaal : Men moet geen ergernis geven.

Eschlook, o. sjalotte, sauslook, schalonge.

Estrik, m. gebakken vloersteen, *carreau, pavé plat*.

Etgroen, o. nagrass, het tweede gras, dat na den hooibouw opnieuw de weilanden bedekt, toemaat van gras, *regain*.

Etmaal, o. tijdverloop van vier en twintig uren.

Ever, m. wild zwijn, *sanglier*.

Falievouwen, (fig.) vleien, kruipen, veinzen.

Feeks, v. slecht vrouwspersoon.

Felp, o. fulp, fluweel, *velours*.

Feppen, drinken, bekeren, zuipen : Aan de fep zijn, *lamper*.

Fieft, m. schelm, boef, deugniet.

Fijt, v. kwaadaardige vinger- of nagelzweer, *paranis*.

Flap, m. slag, schop.

Flapkan, v. kan met deksel.

Flater, m. groote fout, misslag, misgreep.

Fleer, v. hoer.

Fleers, v. flap, slag, schop.

Fleschkelder, m. fleschkeldertje, klein kistje met vakken, om flesschen te bevatten, *cave à liqueurs*.

Fiets, dof, verdoofd, kleurloos ; flauw.

Flikflooiën, laag vleien, kruipen.

Flikken, lappen, verstellen : Schoenen flikken.

Flits, m. pijl, spies.

Flous, v. onwaarheid ; uitvlucht, *faux-fuyant*.

Foedraal, o. scheede, overtrek : Het foedraal van de schako.

Foeteren, zweren; knorren: Hij doet niets dan vloeken en foeteren.

Fommelen, frommelen, kreuken, verdrukken, *chiffonner*.

Fortuin is vrouwelijk als het gelûksgodin, onzijdig als het geldelijk vermogen beteekent: **De** fortuin aanbidden. **Het** door werken verworven fortuin.

Fulp, o. felp, fluweel, *velours*.

Gaaf, ongeschonden, onbeschadigd, heel, *indemne*.

Gaaïen, gaden, vereenigen, paren: Dat koppel gaat of gaadt goed, *ce couple est bien assorti*. Bloemen, die wel gaaïen.

Iemand gaaïen of gaden, overeenstemmen met iemand's lust of neiging, hem behagen, bevallen, lijken, aanstaan: Door den invloed van de Fransche uitdrukking *ça me va*, wordt het werkwoord **gaden** bij sommige schrijvers verwisseld met **gaan**, en door de gelijkheid van klank **het gaat mij** in plaats van **het gaadt mij** geschreven, ja zelfs in de onbep. wijs **gaan** in stede van **gaden** (**gaaïen**) gebezigd.

Galpen, schreeuwen, huilen.

Ganf, m. gannef, dief, schelm; (oneigenlijk, bij verzachting) guit, looze vos, leeperd.

Gans, v.: De vederen der gans.

Gaps, v. een handvol: Eene gaps goudstukken, *une poignée de pièces d'or*.

Garf, v. garve, schoof, bundel, eigenlijk een bos afgemaaide en samengebonden graanhalm.

Gast, v. een vier- of zestal garven gemaaid graan, tegen elkander aangezet om te drogen.

Gauwerd, m. slimmerd, sluwert, hij, die door vlugheid of behendigheid anderen verschalkt of bedriegt.

Gauwheid, v. vlugheid, behendigheid, slimheid, schrandereid: De gauwheid zijner antwoorden heeft mij verwonderd.

Gebiedenis, v. eerbiedige of beleefde groet : Mijne gebiedenis aan uwe vrouw.

Geen, heeft eene ontkennende beteekenis. Om de ontkenning nog sterker te maken, voegt men er het telwoord **een** bij; doch dan blijft **geen** onverbogen : Ik zie **geen** eenen appel op den boom.

Geen blijft ook onverbogen, wanneer het vóór een zelfstandig naamw. staat dat, bijaldien de zin niet ontkennend ware, geen lidwoord zou kunnen hebben : Karigheid is **geen** spaarzaamheid; **geen** spaarzaamheid baat hier; daarentegen : **geene** spaarzaamheid is zoo groot als de zijne.

Gek, m. beweegbare, met den wind meedraaiende kap, die men op een schoorsteen plaatst om het rooken te beletten en welke tevens als windwijzer dienst doet, *tournevent*.

Gelasten. Zeg niet: iemand **met** iets gelasten, maar: (**aan**) iemand iets gelasten.

Gelukken. Zeg niet: hij gelukt er in, maar: hij slaagt er in of dat gelukt hem.

Gelul, o. nutteloos gepraat, zotteklap.

Gemacht, o. teeldeelen, schaamdeelen (inz. de mannelijke).

Gember, v. *gingembre*.

Gemzenvel, o. gemzenleder, zeemleder, *peau de*chamois*.

Genant, m. en v. naamgenoot, die denzelfden voor- of doop-naam draagt:

Geneugte, v. geneuglijkheid, vermaak, genoeg.

Gepooi, o. gepimpel, gepomp, gezuip.

Gerinkel, o. wapengekletter.

Gerinkink, o. geluid van glazen.

Geronnen, dik geworden, gestold: Geronnen bloed, melk, enz.

Geschrans, o. gulzigheid, slemperij, brasserie, zwelgerij, *goinfrerie*.

Geschrok, o. gulzigheid, vraatzucht, lekkerbekkerij, *gourmandise*.

Geslachten. Zie aal, **abrikoos**, **diamant**, **kurk**.

Gest, v. gist, *levain*, *ferment*.

Gestadig, standvastig, duurzaam, bestendig.

Getater, o. gestamel, *bégaiement*.

Getogen, opgevoed: Ik ben hier geboren en getogen.

Gewest, o. landstreek, provincie, oord: Het gewestelijk bestuur, het provinciaal bestuur.

Gewijsde, o. wijzing, vonnis, uitspraak.

Gezeglijk, volgzaam, inschikkelijk, mak: Een gezeglijk kind wordt altijd bemind.

Gezetheid, v. dikte, zwaarlijvigheid.

Giegelen, in de vuist lachen, *rire sous cape*.

Gieren, (fig.) slingerende gaan, zwaaien (b. v. van beschonkenen).

Gietbad, o. stortbad, *douche*.

Ginnegabben, ginnegappen, onbeschaamd lachen.

Gips, o. gipsaarde, zwavelzure kalk, witte kalkaarde, pleister.

Gis, v. gissing, vermoeden, onderstelling: Bij de gis gerekend.

Glazuur, o. glazuursel, glasachtige, glinsterende laag, verglaassel (waarmede aardewerk overtoegen wordt); vernis; verglaassel der tanden.

Glimp, m. bedrieglijke schijn: Onder den glimp van vriendschap.

Glimpig, bedrieglijk schoonschijnend: Glimpige bewijsredenen, *arguments spécieux*.

Glint, o. glinte, glinting, latwerk tot ondersteuning van de takken der vruchtboomen, *espalier*.

Glip, m. spleet, inz. in eene pen.

Glooi, m. glooing, schuinte, schuine afloop van eenen berg, muur, enz., *talus*.

Glooiën, schuin afloopen, hellen.

Glop, o. slop, smal straatje, gang; keerweer; bergengte; (fig.) gat, vermindering: Die uitgaven maakten een aanzienlijk glop in mijne kas.

Goedkoop, bijvoeglijk gebruikt, wordt in den vergrootenden trap **goedkooper**, en in den overtreffenden trap **goedkoopst** geschreven; maar als bijwoord: **beterkoop**, **bestkoop**: Men heeft haar de goedkoopste koffie niet bestkoop verkocht.

Goelijk, aanvallig, lief, beminnelijk: Dat meisje lachte mij goelijk toe.

Goor, 1° zuur, rans: Gore melk, goor spek; 2° vuil, vies, gemeen, laag, slecht: Eene gore taal spreken. Een gore vent.

Goren, zuur, ranzig worden, hotten, kappelen, kazen, stremmen.

Grabbelen, grielen, in het wild gretig grijpen naar door elkander liggende voorwerpen.

Gracht, v.: Het water der gracht.

Gram, o.: Het gram is het duizendste gedeelte van het kilogram. Heremans wil het woord vrouwelijk.

Grasmaand, v. April.

Grauwen, norsch, onvriendelijk spreken: Men moet nooit tegen kinderen grauwen.

Grendel, m. ijzeren schuifbout ter sluiting van poorten, deuren of vensters, *verrou*: (fig.) Achter de grendels zitten, gevangen zitten.

Griezelen, grijzelen, rillen, eene huivering gevoelen.

Grif, mild.

Grif, vlug, vaardig, vlot: Grif lezen.

Griffel, v. grift, *touche* : Met eene griffel schrijven.

Grift, v. griffel; gracht.

Grind, v. steengruis; de kleinste soort van keien, welke dient tot het aanleggen van wegen, *gravier*.

Groep, v. : Het gevoel eener groep kinderen.

Grol, v. beuzeling; zotternij, gekheid, sprookje, grap : Zijne grollen bevallen mij niet.

Grommelen, zich in iets wentelen : In het slijk grommelen, *se vautrer dans la boue*.

Grut, v. gort, gepeld graan, *grauu*.

Gulp, v. golp, galp, watergolf; slok; spleet (vóór in de broek enz.) : Hij dronk met groote gulpen. Het bloed drong met gulpen uit de wond.

Haag, o. hoofdstad der Nederlanden. De namen van steden en dorpen zijn onzijdig, al hebben zij een mannelijk of vrouwelijk of ook wel een verbogen lidwoord voor zich; zoo zal men zeggen: het schoone "den Haag", enz.

Haal, m. trek, ruk : Hij dronk het glas in eenen haal uit.

Haas, m. de uitgesneden lap vleesch achter het nierbed van een geslacht rund : Ossenhaas, *filet de bœuf*.

Hacht, m. brok, homp : Hij gaf den bedelaar eenen hacht brood.

Halfgezicht, o. profiel, half aangezicht, aangezicht aan eene zijde geteekend.

Halveeren, in tweeën deelen.

Hamelbout, m. *gigot de mouton*.

Hand, v. : Hij kwetste zich aan de muis der hand.

Handlanger, m. dienaar voor geld, (fig.) bespieder, speurhond : De handlangers der politie.

Hangende. Hangende beraadslagingen, terwijl men beraadslaagde.

Harden, (fig.) verdragen, dulden : Hoe kunt gij het harden?

Harken, schoffelen, *ratisser, rateler*.

Harst, m. lendenstuk van een rund : Ossenharst, *aloyau de bœuf*.

Hassebasssen, hev'g kibbelen, twisten, krakeelen.

Haver, v. : Hij gaf aan zijn paard eene allerbeste haver.

Hebbelijk, gewoon, aangeboren, eigen : Het liegen is hem hebbelijk.

Hecht, sterk, vast : Op hechte grondslagen gebouwd. Hij zit hecht te paard, in den zadel. Eene hechte gezondheid. Een hechte vrede.

Heelshuids, heelhuids, heelshoofds, heelshoofds, zonder letsel, ongedeerd, behouden : Hij is heelshuids van zijne gevaarlijke reis teruggekomen.

Heem, o. heim, huis, hoeve.

Heen : Ik moet u straffen, ik kan er niet om heen, mijn plicht vooral.

Heer, m. Op een adres b. v. mag men niet schrijven **Heer X**, maar wel : **Aan den heer** of **den heer X**, omdat dit woord niet, zooals b. v. **Mijnheer**, een titel is. Alleen bij het aanspreken mag men het woord **heer** zonder lidwoord gebruiken : **heer Graaf!** **heer Van Maerland !**

Hef, v. heffe, grondsoep, droesem, *marc* : (fig.) De heffe, het grauw des volks, *la lie du peuple*.

Heft, o. hecht : Het heft of het hecht van een mes.

Hei, v. heiblok, toestel tot het inheien van palen, *mouton pour enfoncer des pieux*.

Heiden, m. heeft twee meervoudsvormen : **heidenen**, afgodsdienaren, *païens*; **heidens**, zwervende volkeren, *bohémiens*.

Helft, v. : Het begin der tweede helft.

Helleveeg, v. kwaadaardig wijf, *mégère*.

Hemel, m. heeft twee meervoudsvormen: Men zegt **hemelen** sprekende van het uitspansel, en **hemels** van bedden, enz.

Henker, m. beul, scherprechter.

Herfstmaand, v. September.

Herkomen, o. (fig.) gebruik, gewoonte: 't Is een oud herkomen op Vastenavond den zot te spelen.

Hetzij wordt aaneen geschreven omdat het eene uitdrukking is, die de waarde van een voegwoord heeft, en waarin de beteekenis van ieder deel niet volkomen duidelijk uitkomt. Zoo ook **tenzij**, **tenware**, **hoewel**, **alhoewel**, **desniettegenstaande**, **desniettemin**, **evenals**, **ingeval**, **naarmate**, **nademaal**, **hoezeer**, **hoewel**, **zooals**, **zoodat**, **zoowel**, enz. — Wanneer echter ieder deel zijne eigene kracht kennelijk behoudt, worden ze gescheiden: **vanhier dat**, **zoolang als**. — Wanneer **nadat** en **voordat** een bijwoord ter versterking voor zich bekomen, worden **voor** en **na** van **dat** gescheiden: **lang voor dat**, **lang na dat**.

Heug, v. zin: Tegen heug en meug, met tegenzin.

Heuker, m. kruidenier in 't klein.

Heul, v. houten bruggetje, dat los over eene wetering wordt gelegd. De etymologische beteekenis is boogvormige (steen) brug; immers **heul** komt van **hol**.

Een ander woord is **heul**, 1° m. slaapbol, 2° v. hulp.

Hevel, m, gebogen glazen of metalen buis om vchten (wijn, jenever, enz.) over te schenken, *siphon*.

Hinde, v. wijffe van een hert en licht van het mannetje te onderscheiden, doordien het geene hoornen heeft, *biche*.

Hittemaand, v. Warmtemaand, elfde maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 19 Juli tot 17 Augustus: *Thermidor*.

Hoetelen, knoeien, broddelen.

Hoeveelste, *quantième*: Van den hoeveelsten (van welke dagteekening) is zijn brief? De hoeveelste (welke in rangorde) waart gij?

Hom, v. melk van mannetjesvisch, witte en weeke zelfstandigheid, welke men in milters (mannelijke visschen) aantreft, *laite*, *laitance*.

Homp, v. dik brok: Een homp brood, vleesch.

Hondsdagen, tijdvak waarin de Hondster (*Sirius*) gelijktijdig met de Zon aan de oosterkim verschijnt: 19 Juli tot 18 Augustus. Velen meenen, ten onrechte, eenig verband te zien tusschen de Hondsdagen en de honds-dolheid.

Hondsvot, m. schavuit, *infâme*, *miserable*: Grooteren hondsvot heb ik in mijn leven niet ontmoet.

Honk, o. paal of rustpunt, waar men den loop begint of eindigt: Van honk gaan, bij honk blijven. (fig.) Van honk zijn, niet te huis zijn, van zijn onderwerp afdwalen. De vrede ging van honk (huis).

Hoogerhand, v. rechterhand; eereplaats, hoogereind (aan den disch): Van hoogerhand, naar, op hoog bevel.

Hooimaand, v. Juli.

Horten, stooten, haperen: Tegen een steen horten.

Horzel, v. eene wesp, welke het bloed der lastdieren uitzuigt, *frelon*. Op te merken dat het woord vrouwelijk is.

Hossebossen, tegen elkander schokken, schokkende loopen, - rijden: Dat rijtuig hossebost.

Hotten, schiften, stremmen van melk.

Houtvester, m. opzichter van bosschen (inz. van adellijke grondbezitters), *garde forestier*.

Hui, v. wei (van geschifte melk).

Huif, v. kap, overdek van een rijtuig.

Huig, v. het zoogenaamde lelletje of lilletje in de keel,
luette.

Huilebalk, m. gehuurde schreier bij begrafenissen, lijkdruager,
croque-mort.

Huls, v. hulze, bast, peulschil, *gousse*, *cosse*.

Hummer, m. groote zeekreeft.

Hunkeren. Naar iets hunkeren, naar iets hijgen, jachten, iets
hevig verlangen, begeeren.

Hupsch, knap, fatsoenlijk, bevallig, knutterig : Een hupsch
kind.

Hurken, op de hurken zitten, met gebogen knieën zóó op den
grond zitten, dat het achterste op de hielen rust.

Hutsen, hutselen, dóoreenschudden : Vóór de loting worden
de nummers gehutst.

Hutspot, v. gemengde spijs van verschillende groenten en
vleesch, is evenals **pot** in **Geldersche pot** en **Leidsche
pot**, als collectieve stofnaam, vrouwelijk. Zie **aal**.
Heremans wil dit woord mannelijk.

Huurcedel, v. huurakte, *bail*.

IJlen, verward, onsamenvhangend spreken (van eenen koorts-
lijder) : Eene ijlen de koorts.

IJsrap, v. spoor onder de schoenen, om gemakkelijk op het
ijs te kunnen loopen.

Imker, m. immeker, bijenhouders, *apiculteur*.

Immenkorf, m. bijenkorf.

Inschuld, v. invorderbare geldschuld, *crédit*, *actif*, *avoir*.

Instaan, borg zijn : Voor iemand instaan.

Instendiglijk, met aandrang, nadrukkelijk : Iets instendiglijk
verzoeken.

Jachten, sterk aanzetten, haasten, zich haasten : Zeg hem dat
hij jachten moet, wil hij klaar komen.

Jagen, doen vlieden, een vaartuig trekken, *haler*.

Jan-van-Gent, m. eene soort van rots pelikaan, die vooral het Schotsche eiland Bass bij duizenden en duizenden bezoekt. Hij gelijkt op den ooievaar en vertoont zich veelal waar haring gevischt wordt, *Jean-de-Gand*.

Jas, v. : De kraag der jas.

Jok, m. scherts, boert : Is het jok of ernst? *Est-ce sérieux ou est-ce une plaisanterie?* Uit jok spelen, om niet spelen.

Jokken, schertsen, boerten ; verzachtende uitdrukking voor : onwaarheid spreken.

Jool, v. halve gek, druil, *niais, benêt*.

Jool, v. pret ; joligheid ; *plaisir, pétulance, joie folâtre*.

Jury, v. : De uitspraak der jury.

Kaasjeskruid, o. volksnaam van de gemeene maluwe of malve, *mauve*.

Kabas, v. reismandje met hengel : Het bovenste der kabas.

Kabouter, m. kaboutermannetje, aardmannetje, bergmannetje, *gnome, lutin*.

Kabuis, v. kombuis, kookinrichting aan boord van de zeeschepen, *cambuse*.

Kachel, v. : Het vuur eener kachel.

Kakkerlak, m. een zeker insect, *blatte* : De Oostersche kakkerlak, donker- of zwartbruin, is het meest bekend, daar hij in menigte op korenzolders en in niet bakkerijen voorkomt.

Kaks, alskaks (veroud.), kwansuis, voorgewend, schijnbaar, gemeend.

Kalis, m. schooier, bedelaar, arme drommel, *gueux, misérable*.

Kallemoer, v. babbelaarster, praatjesmaakster.

Kalmus, m. zwanenbrood, lisch, zwaardlelie, maagwortel, plant met aromatieke wortelstok, *iris, acore, calamus*.

Kameelpardel, m. kameelpaard, *girafe*.

Kamp, effen, gelijk, *quôte* : Wij zijn kamp, of wij hebben kamp gespeeld.

Kandeel, v. warme drank, bereid uit melk of wijn met dooiers van eieren, suiker en kaneel, *chaudeau*.

Kannegeluk, o. onderste uit de kan.

Kansel, m. kathedr, preekstoel, leerstoel, *chaire*.

Kant, v. speldenwerk : De prijs der kant is zeer verminderd. Heremans wil dit woord ook mannelijk.

Kantzuil, v. driezijdig geslepen glas, prisma, *prisme*.

Kapsel, o. hoofdtooisel : Balkapsel, *coiffure de bal*.

Karbats, v. karwats, lederen zweep van veel riemen, *cra-vache*.

Kartelen, schiften van melk.

Karwei, v. zwaar opgegeven werk, harde arbeid, *corvée*.

Karwei, v. afval, omloop, zooals het hart, de milt, de lever, de long van eenig dier, *entrailles, tripaille*.

Kassei, in de beteekenis van **straatsteen**, is mannelijk; in de beteekenis van **kasseiweg**, vrouwelijk.

Katern, v. o. schrijfboekje, *calepin*.

Kathalzen, tobben, vergeefs veel arbeid doen.

Kathedr, m. Zie **kansel**.

Katje, o. : Het katje van de baan zijn, de voorste, de eerste zijn.

Keet, v. zoutkeet, gemetselde bak tot het zoutzieden; zoutziederij, *saline, saunerie*.

Keilen, met een plaat voorwerp zoodanig op de oppervlakte van het water werpen, dat het verscheidene malen opspringt, plisje-plasje gooien; kiskassen, stipstappen.

Kelderwinde, v. **kelderwindas**, o. Zie **aardewind**.

Kerspel, o. kerkdorp, parochie : Heel het kerspel was te been.

Kerspèlkerk, v. parochiekerk.

Kersten, m. christen.

Kerstenen, christen maken, doopen.

Ketting, m. ; De hand ligt aan den ketting.

Keu, v. varken.

Keurs, v. keurslijf, rijgliff, kleedingstuk om het lijf geregen,
corset.

Keuzelen, kouten, keuvelen, praten.

Kiemmaand, v. zie **Spruitmaand**.

Kier, m. nauwe opening eener deur : De deur staat op een
kier, *la porte est entrebaillée*.

Kiereboe, v. bankwägen, *char-à-bancs*. Heremans wil dit
woord mannelijk.

Kiezel, o. grof zand.

Kikhalzen, bijna stikken, zich de keel volstoppen. Men vindt
ook **kukhalzen** en **kokhalzen**. Dit laatste woord ver-
dient de voorkeur.

Kilo, o. kilogram : Het kilo, het kilogram. Sommige schrij-
vers geven aan die woorden het vrouwelijk geslacht.

Kin, v : De baard der kin.

Kiskassen, lekker eten, smullen ; ook keilen.

Klaroen, v : Het geschal der klaroen.

Klaveren, klauteren.

Kleed, o : **Kleeden** zijn tafel- of vloertapijten, overtreksels
enz. ; **Kleederen** zijn kleedingstukken.

Kleineeren, iemands achting of aangien benemen.

Kleinzeerig, lichtgevoelig, angstig vóór pijn ; (fig.) kittelloorig.

Klemmen, nijpen : Mijne schoenen klemmen mij.

Klens, v, kleins, zeef, teems, vergiettest, zijgdoek.

Klets, v. slag, veeg ; (fig.) schuld : Iemand eene klets aanzet-
ten, bij iemand schuld maken.

Kleumer, m. die kouwelijk is, *frileux*.

Kleuter, v. kleutergat, dribbelkousje, aardig, vroolijk kindje
(inz. meisje).

Klibber, o. taaie gom.

Klibberig, (veroud.) lenig, buigzaam.

Klif, o. helling; rotssteilte; steile kust; *falaise, côte escarpée*.

Klink, m. klinkende slag; oorveeg: Iemand eenen klink geven.

Klink, v. vallend sluitijzer eener deur; reet, scheur: Dat is eene leelijke klink in uwe jas; schaamdeel eener koe.

Klinket, o. winket, deurtje, valdeurtje, *guichet*.

Klokhuis, o. kernhuis, zaadhuisje van appels, peren, bloemen, *trognon*; overblijfsel van tabak in eene pijp, *culot*.

Klont, v: Eene klont boter, suiker, enz.

Kluiven, afknagen: Aan een been kluiven.

Kniezen, knijzen, treuren, een knagend verdriet hebben, van weemoed kwijnen.

Kniezer, m. kniesoor: Hij is geen kniezer, hij ziet niet op eene kleinigheid, is niet inhelig, vrekkelig.

Knobbel, m. hoogte, dikte; verharding, uitwas op de huid.

Knoeien, pronzelen, slecht werken.

Knoest, m. knuist, kwast, knoop in hout.

Knotten, (fig.) ter neder slaan, fnuiken, verminderen: De drift naar den drank moest zijn talent komen knotten.

Knutselen, beuzelwerk verrichten, uit liefhebberij kleine voorwerpen maken.

Knutterig, aardig, lief, hupsch: Een knutterig vogeltje.

Kodde, v. boert, kodderij, aardigheid, snakerij, *plaisanterie*.

Koekeloeren, werkeloos zitten en uitkijken: Daar zit hij den ganschen dag te koekeloeren.

Kokermuilen, glimlachen, liefelijk lachen; grimlachen, meesmuilen, kwaadaardig lachen.

Kokhalzen, den hals uit- of opzetten; vurig verlangen. Zie **kikhalzen**.

Kokker, m. kokkerd, wat groot in zijn soort is : Wat kokker van een neus ! Een kokker van een glas.

Kolf, v. stok, waarmede in het kaatsspel de bal wordt geslagen : De kolf naar den bal werpen, de lier aan de wilgen hangen, den moed opgeven, *jeter le manche après la cognée*. Er met kolven inslaan, veel verteren, een losbandig leven leiden.

Kolfhout, o. (fig.) botterik, botmuil.

Komen. Zeg niet : ik kom te vernemen, maar : ik heb zooeven of pas vernomen.

Komkommer, v : De smaak der komkommer. Zie **abrikoos**.

Kond, bekend : Kond doen, kond maken; bekend maken, verkondigen.

Kondschappen, bericht geven, melden.

Konkelen, knoeien, slordig werken (inz. van vrouwelijke handwerken); kuipen, bedrog of list beramen, *manigancer*, *intriguer*; koffiepraatjes houden, kwaadspreken.

Konkelfoezelen, konkelen, bedrieglijk, arglistig, bedektelijk handelen; zich met een ander verstaan om een derde te bedriegen.

Koord. Zie **Kurk**.

Koppelteeken. De bijvoeglijke naamwoorden, afgeleid van door een koppelteeken vereenigde samengestelde geographische namen, worden zonder koppelteeken aaneengescreven, als : Noordhollandsch, Zuidamerikaansch, enz.

Kornel, m. kolonel.

Kortegaard, v. wachthuis, *corps de garde*.

Korzel, korzelig; korzelhoofd; oplopend, opvliegend : Een korzel mensch.

Korzelhoofd, grillig, eigenzinnig.

Koudepis, v. droppelpis, moeilijkheid in de waterloozing, *rétenion d'urine*.

Kraag, m. : Iemand bij den kraag nemen.

Kraam, v. opgeslagen winkel : Hij heeft de beste waren der kraam gekocht.

Kramerlatijn, o. kramerslatijn, slecht Latijn, keukenlatijn.

Krauw, v. krab, schrap met eenen klauw : De kat gaf hem eene krauw.

Krauwage, v. jeukerige zweer, schurft.

Kregel, kregelig, knorrig, gemelijk, hardnekkig, ontoegevend : Van waar komt u dat kregel gemoed ?

Kreits, m. 1° kring, *cercle* : Zij stonden met hun twintig rondom hem in eenen kreits. 2° afdeeling van een grondgebied, *département, province, arrondissement, canton*. 3° loopbaan der hemellichamen, *orbite*.

Kreitsbrief, m. rondgaande brief, *lettre circulaire*.

Krekelig, kregel.

Kreuken, kreukelen, frommelen; den moed opgeven; knakken : Gekreukt riet; (fig.) kwetsen (iemands eer).

Kriebelen, kriebelen, krevelen, jeukte, kitteling veroorzaken; kribbelen, slordig schrijven, *griffonner*; (fig.) gedurig krakeelen.

Kriel, dartel, wulpsch, uitgelaten : Kriele lusten.

Kriel, v. zoom, rand.

Kriemelen, talmen, dralen.

Kriemelschrift, o. kriemelig schrift, kriebelschrift, klein en dicht ineengeschreven schrift, *écriture pattes de mouches*.

Kriezel, v. klein stukje, *brin* : Gij zult er geen kriezel van krijgen.

Krip, o. floers.

Kruisboom, m. plant, welke eene buikzuiverende olie voortbrengt, *ricin* : Kruisboomolie, *huile de ricin*.

Kuier, m. kuiering, wandeling : Zij zijn op den kuier.

Kuieren, wandelen.

Kuit, v. eierstokken, zaad der moedervisschen. Voor **kuit** hoort men in sommige streken **kiet** zeggen.

Kuit, v. braai, *mollet* : Hij heeft ooievaarskuiten, hij heeft spillebeenen.

Kullen, (gemeen) foppen, voor den gek houden.

Kurk. Als voorwerpsnaam is dit woord vrouwelijk, als stofnaam onzijdig. Zoo ook koord, beddetijk enz. : Eene kurk op eene flesch steken. **Het** kurk is eene sponsachtige stof, welke zich op de schors van sommige boomen vormt.

Kusting, v. grondpand, hypotheek : Op kusting geven of nemen; hypothekeeren.

Kwanselen, ruilen door knoeierij, ronselen, ruilebuiten.

Kwart, o. vierendeel, wordt met eene korte **a** geschreven.

Kweelen, zoet zingen, *gazouiller*. **Kwelen**, treuren, kwijnen.

Kweer, walglijk zoet, al te zoet.

Kwets, v. zekere soort van langwerpige blauwe pruim.

Kwibus, m. zot, dwaas, kwast ; gek, schouwwindwijzer.

Kwispedoor, o. kwispeldoor, spuwpotje, *crachoir*.

Laar, dun, schraal : Lare thee.

Laatdunkend, verwaand, hoogmoedig, *présomptueux, vaniteux*.

Lagerhand, v. linkerhand.

Lak, v. gebrek, fout, misslag : Iemand eene lak aanwrijven, iemand eene fout te last leggen.

Lak, m. valsche beschuldiging : Iemand eenen lak aanwrijven, iemand valschelijk beschuldigen.

Lakensch, van laken : Eene lakensche broek. Het woord

lakenen wordt zelden gehoord. **Lakensch** is door het gebruik gewettigd. Wie het afkeuren wilde, zoude ook **duffelsch**, **neteldoeksch** en meer dergelijke woorden moeten verwerpen.

Lamfer, m. en o. rouwsluier; rouwfloers; *crêpe*: Een lamfer om den hoed dragen.

Lamprei, o. jong konijn, *lapereau*.

Lantaarn, v. lantaren: Het licht eener lantaarn.

Lanterfant, ledig loopen, straatslijpen, *fainéanter*, *battre le pavé*.

Larie, v. beuzeling, zot geklap, *fadaise*, *sornette*, *bagatelle*, *sottise*.

Lavei, v. verlof, vrijheid, vergunning: Eene lavei (*congé*) vragen.

Laveien, lanterfant.

Leep, druipooig, *chassieux*.

Leep (fig.) doortrapt, loos: Dat is een leep wijf. Hij heeft mij leep bedrogen.

Leeraar. Zeg niet: leeraar **van** geschiedenis, maar: leeraar **in** de geschiedenis.

Legeering, *alliage*, van **legeeren**, metalen door smelting met elkander verbinden.

Leiboom, m. latboom, spalierboom, *espalier*.

Lellen, tot vervelens toe hetzelfde herhalen: Hij lag mij aan het oor te lellen.

Lellig, vliesachtig, met huidjes en vliesjes bezet: Lellig vleesch smaakt mij nooit.

Lemmet, o. karsepit, lampepit, wiek.

Lenig, rekbaar; smeedbaar, smedig, smijdig; buigzaam:
Lenig leder, lenig ijzer, lenig riet; (fig.) lenig van aard, zachtzinnig.

Lens, ledig, zonder vocht: De flesch is lens.

Lentemaand, v. Maart.

Lenzen, ledigmaken : Een vat lenzen.

Letten, zich ophouden : Let een beetje, toef hier een weinig.

Letter, v. Hij raadt het woord bij het hooren der eerste letter.

Leuk, lauw ; (fig.) onverschillig : Leuk water, water, dat noch warm noch koud is. Zich leuk houden, geene partij kiezen, zich houden alsof men van niets weet.

Leur, v. lomp, vod, prul ; beuzeling, nietigheid.

Leur, v. leurwijn, slechte wijn, dien men wint uit de reeds geperste druiven, wanneer men, na er water op gegoten te hebben, ze andermaal perst, *piquette*.

Leuteren, loszitten, waggelen : Het slot leutert.

Lever, v. (fig.) De lever schudden of lachen, dat de lever schudt, hartelijk lachen, *s'épanouir la rate, rire à gorge déployée*.

Lichtmis, m. losbol.

Lidrotting, m. rotting met leden, bamboesriet, bamboes.

Liflaf, smakeloos, laf, ongezouten : Lifflaffe kost, *nourriture fade*.

Lijster, v. zeker vogel : Het gezang der lijster.

Likdoorn, m. likdoren, eksterooog, eelt aan de teenen.

Linker. Dit woord moet onverbogen blijven, en met het volgende aaneengeschreven worden : Linkerhand, linker-voet, enz.

Lobbjes, m. sukkel, eenvoudig mensch, onnoozele bloed, *niais, nigaud*.

Lodder, m. lompe vlegel ; wellusteling.

Lodderlijk, lodderig, wellustig, geil, verliefd, dartel, vriendelijk : Iemand met een lodderlijk oog aanschouwen.

Loeder, v. ontuchtig vrouwspersoon, hoer, lodder.

Lol, v. grap, klucht, vermaak : Wij hebben lol gehad.

Lollepot, m. vuurpot, *pot à feu, couvet*.

- Lommer**, v. schaduw van boombladeren : Het aangename der lommer.
- Long**, v. *poumon* : De werking der long.
- Loods**, v. planken hut; tijdelijke bergplaats, *loge, cabane*.
- Loot**, v. twijg, kleine tak, boomscheut; aflegger, afzetsel : (fig.) God krone uw echt met tal van loten.
- Loozen**, zich van iets ontdoen : Zuchten loozen, zijn water loozen, eenen wind loozen.
- Lor**, v. vod, oude lap; (fig.) leur; beuzeling; (fig.) deugniet; feeks,
- Los**, m. groot roofdier van het kattengeslacht, *lynx*.
- Louwmaand**, v. Januari.
- Lub**, v. lob, neerhangende kraag, inz. aan de handen, handlub, handlob, *manchette*.
- Luchtkreits**, m. dampkring, *atmosphère*.
- Luif**, v. luifel, eene soort van afdak, dat men boven eene deur of elders plaatst als beschutsel tegen den regen, *auvent*.
- Luledig**, lui en ledig, zeer lui.
- Luilekkerland**, o. denkbeeldig land, waar alles in overvloed is; waar b. v. de gebraden kiekens in den mond vallen, *pays de cocagne*.
- Luit**, v. zeker snarenspeeltuig, in vroegeren tijd zeer geliefd, *luth*.
- Luitmaker**, m. speeltuigmaker, *luthier*.
- Luiwagen**, m. werktuig om den vloer te schrobben, *frottoir*.
- Lul**, v. houten pomppijp; pijp van eene brandspuitslang; pijpkan, zuigkan, zuigflesch, *biberon*.
- Lulleman**, m. die bij eenen brand de lul bestuurd; (fig.) vervelende babbelaar.
- Lullen**, uit eene lul drinken; (fig.) lollen; zotte praat uitslaan; snappen, den tijd met zotteklap doorbrengen.
- Lunderen**, talmen, dralen, sammelen, *lambiner*.

Luns, v. asspie voor het wiel, spie, welke verhindert dat het wiel van de as gerake, *esse*.

Lurken, aan de moederborst zuigen, *téter*.

Luur, v. luier, kinderdoek, *lange, maillot*.

Luurkorf, m. luurmand, korf of mand, waarin het luurgoed, de voor een pasgeboren kind vereischte kleedingstukken en windsels bewaard worden, *layette*.

Luw, tegen den wind gedekt : Het is hier luw, men is hier van den wind bevrijd.

Maas, v. *Meuse* : Het water der Maas.

Maatjespeer, v. bergamotpeer.

Macadamsweg, m. weg, waarvan keien, kiezel, steengruis en harst de hoofdbestanddeelen uitmaken, door den Amerikaan **Mac Adam** uitgevonden.

Made, v. worm, kaasworm, vleeschworm.

Madelief, v. vervormd naar het oude woord **made**, weide, als om te beteekenen weidebloempje, *marguerite*. Dikwijls hoort men ook den vorm **maagdelief** gebruiken.

Maf, laf; mat, vadsig; loom : Het is maf weer. Dat is eene maffe kerel.

Mak, tam, niet wild; buigzaam : Een makke (getemde) wolf. Een mak (braaf) paard.

Mal, zot, dwaas, gek; al te toegevend : Een malle vent. Malle kuren. Tusschen mal en vroed zijn, halfzot zijn. Mal moértje, mal kindje : eene al te goede moeder bederft hare kinderen.

Mankop, maankop, v. als plantnaam, o. als heulsap, m. als voorwerpsnaam, in de beteekenis van kop of hoofdje van den slaapbol : eene soort van papaver, heulplant, *pavot*.

Manslag, m. doodslag.

Marren, talmen, dralen.

Marsepein, o. zeker gebak uit amandelen en suiker, *massepain*.

Marskramer, m. venter, *colporteur*.

Mater, v. moeder; overste van een klooster, *abbesse*.

Matten, met matten of biezen beleggen, stoelenvlechten, enz.

Matter, mattenmaker; stoelenmatter, stoelenvlechter.

Meelreep, m. *vermicelle*.

Meepsch, zwak, ziekelijk, *valétudinaire*.

Meerle, v. merel, zwarte lijster: Het gezang eener merel.

Meesmuilen, grimlachen; met gesloten lippen eten.

Meewarig, medelijdend, barmhartig.

Met, o. gehakt vleesch, inz. gehakt versch varkenvleesch, *hachis*.

Meuken, murw maken of worden door zachte koking enz.,
mijoter: De soep is aan 't meuken.

Middel. Zeg niet: **bij** middel van..., maar: **door** middel van...

Mijgen, pissen, zijn water loozen.

Mijnen, koopen door te roepen **mijn**!

Mijt, v. houtstapel, hoop takkenbossen.

Milter, m. mannetjesvisch, hommerd, *poisson lait*.

In sommige streken zegt men voor **milter**, **melke**.

Minuut, v.: Eene minuut is het zestigste gedeelte van een uur.

Misbaar, o. geweld, getier, geschreeuw: Misbaar maken,
luid schreeuwen.

Misdruk, o. is onzijdig omdat het staat voor **misdrukkel**, gedrukte vellen papier, die misgedrukt zijn.

Mishand, o. hinder: Ik heb er geen mishand van.

Mishanden, (veroud) niet handen, te onpas komen; (fig.) hinderen: Het mishandt mij.

Mispel, v. de smaak der mispel. Zie **abrikoos**. Heremans wil het woord mannelijk.

Modde, v. morsig, smerig vrouwspersoon, *salope*.

Mof, v. moffel, *manchon*.

Moggel, m. en v. mokkel, dik en vet kind; dikke en vette vrouw.

Mokkelen, omhelzen, samenbinden.

Mokken, pruilen, *bouder*.

Molik, m. vogelschrik, vogelverschrikker, *épouventail*. Dit woord is eene verbastering van **Moloch**.

Mombakkes, o. momaangezicht, masker.

Morsdood, op den slag dood, *raide mort*: Hij viel morsdood, hij gaf na zijn val geen teeken van leven meer.

Mortel, v. Een goede metselaar verzorgt de samenstelling zijner mortel.

Mossel, v. de smaak der mossel is niet zoo fijn als die der oester.

Motregen, m. stofregen, fijne regen, dikke, natte mist, *bruine*.

Muizen: (fig.) Wel muizen, wel eten.

Mul, los, onsamenhangend (sprekende van aarde of zand): Mulle grond.

Murw, zacht, week, malsch; zacht gemaakt: Om smakelijk te zijn, behoefde die stokvisch murwer te wezen.

Naamteeken, o. naamtrek, handteekening (*signature*) niet met den naam voluit, *paraphe*.

Naardien, vermits, dewijl, aangezien dat, omdat.

Nadat, (zie *hetzij*): wanneer **nadat** en **voordat** een bijwoord ter versterking voor zich bekomen, worden **voor** en **na** van **dat** gescheiden: Lang voor dat, lang na dat.

***Nap**, m. ronde, uitgeholde houten bak, houten kom: Uit eenen nap drinken.

Natuurdrift, v. natuurlijke neiging, *instinct*: Het dier volgt enkel de natuurdrift.

Neb, v. nebbe, lange spitse bek: De neb van eenen specht.

Nel, v. troefnegen in het kaartspel.

Nevelmaand, v. tweede maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 22ⁿ October tot 20ⁿ November, *Brumaire*.

Nieuwers, nergens.

Nijgen, groeten (van vrouwen) met buiging der knieën.

Nijlpaard, o. dikhuidig zoogdier, dat zich in en nabij de rivieren van Middel- en Zuid-Afrika ophoudt, *hippopotame*.

Nik, m. hik, snik, *hoquet*.

Noest, naarstig, vlijtig.

Noest, m. oest, kwast, knoest, knoop.

Noestig, met veel noesten, kwastig, knoestig; (fig.) moeilijk, ingewikkeld : Eene noestige zaak.

Nokken, snikken, weenen, *sangloter*.

Noodstal, m. hoefstal, plaats voor het beslaan der paarden, *travail*.

Nuk, v. kuur, luim, vlaag van eigenzinnigheid, *caprice*; schalkheid, looze trek.

Nun, v. dotje, zuigpopje, zuigpijpje; pijpkan; tuitpotje.

Nurk, m. knorrig mensch, grompot, *grognard*, *grondeur*.

Nusselen, beuzelen, beuzelwerk verrichten. Niet te verwarren met **neuzelen**, besnuffelen.

Oer, o. ijzerhoudende aarde, die voornamelijk onder zandgronden wordt aangetroffen.

Oerachtig, ijzerachtig : Oerachtig water, *eau ferrugineuse*.

Oest, m. oogst.

Omslachtig, lastig, langdradig: Zijn omslachtig schrijven laat vermoeden dat hij ongelijk heeft.

Ondeel, o. ondeelbaar stofje, *atome*.

Onder. Men schrijft **onder anderen**, sprekende van personen, **onder andere**, sprekende van zaken.

Ondersteekbekken, o. ondersteeksel, pot voor zieken, die het

bed niet kunnen verlaten om hun water te loozen of hun gevoeg te doen, *bassin à queue*.

Ondicht, o. onrijm, proza: Een schrijver in ondict of in onrijm, een prozaschrijver.

Ongel, v. roet, smeer: Die boter heeft een ongelige of ongelachtige smaak.

Onstade: Te onstade, te onpas. Dat geval kwam gansch te onstade.

Ontdacht: Het is mij ontdacht, ik ben het vergeten.

Ontlijven, dooden,

Ontlijving, v. moord.

Ontslag. Zeg niet: zijn ontslag **geven**, maar: zijn ontslag **nemen**.

Ontstentenis, v. gemis, mangel: Bij ontstentenis hiervan, *à défaut de cela*.

Onverhoeds, onverwachts.

Onverschillig. Zeg niet: onverschillig **aan** iets, maar: onverschillig **voor** iets.

Oogenblik is mannelijk slechts in deftigen styl; overigens onzijdig.

Oogstmaand, v. er zijn twee Oogstmaanden: 1° de tiende maand van den kalender der Fransche republiek, 19 Juni, tot 18 Juli, *Messidor*; 2° Augustus.

Ooi, v. wijfjesschaap, wijfe van den ram, *brebis*.

Ophooren, aandachtig toeluisteren: Hij zal er vreemd van ophooren, hij zal aardig staan zien.

Oppper, m. hoop hooi op het veld, hooistapel.

Opschransen, gemeen opeten, opschrokken.

Opschrokken, gulzig opeten, opslokken, opschransen, *avalér goulument*.

Opsmuigen, in het geheim opeten, *manger à la dérobée*.

Optrek, klein verblijf, kleine woning, die men ergens heeft

om er nu en dan te vertoeven; ook een klein buiten.
verblijf, *pied-à-terre*.

Opzichtig, sterk in het oog loopend, te blinkend: Eene opzichtigte kleeding dragen.

Overeind, overend, rechtop, op een der uiteinden: Overeind staan.

Overzulks, daarom, om deze reden.

Paaï, v. termijn van betaling: Hij zal u bij paaïen voldoen.

Paars, violetkleurig: Zijn aangezicht was paars van koude.

Pacht, v. de huurder verliet het huis omdat de prijs der pacht te hoog was

Palm, v. vlak der hand, *paume*.

Pantoffelhout, o. kurk, *liège*.

Papaver, v. heulplant, klaproos, mankop, *pavot*.

Paragraaf, v.: Zoo luidde het einde der eerste paragraaf.

Partuur, o. persoon die trouwen gaat, beschouwd in het opzicht van zijn vermogen of van zijne geboorte. Van twee personen, welke in een of ander opzicht elkander waard zijn, zegt men: **het is partuur**.

Patroon, papieren, houten of blikken koker, die zooveel buiskruit vervat als men voor een schot noodig heeft. Dit woord heeft drie geslachten: als beschermmer en meester is het mannelijk; als lading, vrouwelijk; als model, onzijdig.

Patroontasch, v. lederen tasch, waarin de soldaat zijne patronen bergt, *giberne*.

Pauk, v. keteltrom: Het rommelen der pauk.

Pekel. In zijnen eigenlijken zin is dit woord vrouwelijk; in de beteekenis van pekerveld, zee, onzijdig.

Penant, o. breede muurstijl, ruimte tusschen twee vensters: Penantspiegel, penanttafel.

Pennenhouder, m. *porte-plume*. De gewone uitspraak is **penhouder**.

Perel, v. parel : De glans eener perel.

Pestblaar, v. pestbuil, pestkool, zevenoog, negenoog, kankerachtige ontsteking, *anthrax*.

Peukel, v. pukkel, pokkel, puistje, zweertje, *pustule*.

Peur, v. verscheidene aardwormen, in den vorm van een tros aan het eind van den peurstok vastgemaakt, waarmede paling gevangen wordt.

Peuren, visschen met de peur; (fig.) ergens aan peuren (beginnen); ergens naar toe peuren, zich naar eene plaats begeven.

Peuteren, met den vinger, met een stokje, een nagel of iets dergelijks ergens in wroeten.

Peuzelen, op 't gemak eten; al etend kleine stukjes uitzoeken, *grignoter*.

Pezerik, m. bullepees; de uitgesneden roede van een varken, die inzonderheid door zagers gebruikt wordt om hunne zagen te smeren.

Piel, m. pijl, jonge eend, *caneton*.

Piere, v. duivenslag, eene soort van muilt in de opene lucht aan een duivenhok geplaatst, en welke aan de duiven tot in- en uitgang dient.

Pieren, foppen, bedriegen.

Pierewaaïen, op straat en in kroegen loopen, *courir la prêtantaine en ribotant*.

Pij, v. kleed van grove wollen stof, de stof zelve, *bure*: Eene monnikspij.

Pijnen, drukken, persen : Gepijnde honing.

Pimpelaar, m. van **pimpelen**, drinkebroer, pinter, zuiper.

Pit, v. wiek, lemmet eener kaars, eener lamp.

Pit, o. merg, kracht : Het pit van eenen boom; (fig.) innerlijke waarde : Er steekt niet veel pit in die redevoering.

Plamnoten, plammoteren, bevelken, met vuile handen bezoedelen.

Plankier, o. gootplank voor eene stoep; houten bevloering over het water achter de huizen; zulke bevloering langs de dijken van kanalen, enz. aan plaatsen, waar vaartuigen aanleggen.

Plapperen, slobberen, snateren, ploeteren, zooals de eenden en andere watervogels doen in 't water of in de modder, bij 't zoeken naar voedsel, *barboter*.

Plat, vlak, effen; (fig.) platte kinderen, kinderen die nog zeer jong zijn, die nog niet loopen kunnen.

Plat, o. effen ruimte buiten eene verdieping gewoonlijk met lood of zink bedekt; terras; *platte-forme*; *terrasse*.

Pleister, v. met zalf bestreken stuk linnen of papier, *emplâtre*.

Pleitbezorger, m. advocaat, praktizijn.

Ploeteren, zie plapperen.

Plug, m. losbol, lichtmis.

Plunje, v. kleeding (inz. van zeelieden): Hij zit goed in de plunje, hij gaat goed gekleed.

Podde, v. iets vuils: De podde zit er in, de zaak is bedorven.

Poddingzak, m. zak met kabelgaren gevuld, die aan de buitenzijde van een schip wordt gehangen om de gevolgen van een schok te voorkomen, ook wrijfworst geheeten.

Poedel, m. poedelhond, waterhond, *caniche*.

Poedermantel, m. poederkleed, kamdoek, *peignoir*.

Poen, m. geld: Om den poen is 't al te doen, met of om geld doet men alles.

Poep, m. wind, veest: Eenen poep laten.

Poespas m. dooreengekookte spijs; (fig.) rommelzoo.

Poken; met eenen pook (een koterijzer) in het vuur roeren.

Pols, m. springstok, lange stok, waarmede men b. v. over

grachten springt: Men moet niet verder springen dan zijn pols lang is.

Pompernikkel, m. zwart Westfaalsch brood.

Pondspondsgewijs, naar evenredigheid, *au marc-le-franc*.

Het overschot zal pondspondsgewijs worden verdeeld, elk zal van het overschot een deel krijgen, berekend naar zijnen inleg.

Pont, v. overzetboot.

Pooien, met overdaad drinken: Eene flesch ledig pooien.

Boot, been of voet van een dier, is mannelijk. In de beteekenis van **twijg** is het woord vrouwelijk.

Popelen, snel kloppen van het hart; in stilte schransen, peuzelen.

Por, v. steek met eenen dolk enz.: Hij kreeg eene por in de zijde. Ook pokput, pokdaal.

Post. Dit woord is mannelijk in de beteekenis van **ambt**, vrouwelijk als het wil zeggen **postkantoor**: Wel zijnen post oppassen. De ontvanger **der** post.

Postuur, o. gestalte, houding: Het postuur van dit meisje mishaagt.

Poten, de zaden, die te groot zijn om te zaaien, een voor een of in gering aantal in een rij op eenigen afstand in den grond leggen: Aardappelen poten, erwten poten.

Praal, v. pracht, pronk, vertooning: De beschrijving dier praal, enz.

Prachen, vleierend vragen.

Prat, fier, trotsch: Hij is prat op zijne geboorte.

Pratziekte, v. kruipende ziekte, kwijnende ziekte, *maladie de langueur*.

Preutsch, huichelachtig kuisch of eerbaar, gemaakt deftig (alleen van vrouwen): Eene preutsche schoone.

Priegelen, iemand slagen toebrengen, afrossen.

Priemdonker. pikdonker.

Prij, v. aas, krenge; in ontbinding zijnde lijk van een dier, *charogne*.

Prikslede, v. kleine ijslede, welke men, er in zittende, zelf door middel van prikstokken (puntige stokken) voortstuwt.

Probeeren, beproeven, onderzoeken: Eer hij zich om het leven bracht, wilde hij zijne pistool op eenen hond probceren.

Proesten, hard niezen: (fig.) Proesten van lachen.

Prol, v. appelbrij.

Pronselen, knocien, slecht werken: ruilen, kwanselen.

Präimen, tabak kauwen, *chiquer*.

Prut, v. dikke karnemelk; wrongel, *caillebotte*.

Prut, verdikt, bedorven; zuiver: De melk is prut. Dat is niet prut, dat is niet zuiver, niet pluiz, niet in orde.

Puilen, uitsteken: De oogen puilen hem uit het hoofd.

Puiloog, o. vooruitstekend oog.

Puiloog, m. persoon, die puiloogen heeft.

Punt, in de beteekenis van leesteekeu is vrouwelijk.

Raagbol, m. ragebol, raagborstel, raaghoofd, langharige borstel, in den vorm van een halven bol, die aan een langen stok is bevestigd en dient om spinrag weg te nemen, *houssoir pour ôter les toiles d'araignées*. — Aan te merken dat het woord **rag** (spinneweb) met korte a geschreven wordt.

Raam, m. rooi, mik: Hij nam zijnen raam te hoog, te laag.

Rabauw, v. zie aagt: De smaak der rabauw. Heremans wil het woord mannelijk.

Rabbelen, schielijk en onverstaanbaar spreken, *bredouiller*.

Rabbi, m. titel van een rabbijn, Israëlitisch geestelijke, wanneer men hem aanspreekt: Wees gegroet, Rabbi!

Radijs, v. de smaak der radijs kan een kind niet bekoren.

Rag, o. spinnenet, spinneweb. Zie **raagbol**.

Ragen, met den raagbol spinrag en andere vuiligheid weg nemen.

Ramenas, v. de knol van eene verscheidenheid van de gewone radijs, *raifort*: Het sap der ramenass wordt gebruikt om den kinkhoest te genezen.

Rammeling, v. (gemeen) een pak slaag, *rossade*.

Rank, v. list, booze trek: Honger zoekt ranken, armoede zoekt list.

Rank, tenger, schraal: Hij heeft maar ranke beenen.

Rarekiek, m. kijkkast, *boite d'optique, stéréoscope*.

Rechter, dit woord moet onverbogen blijven en met het volgende woord graphisch verbonden zijn: De rechterzijde.

Rechtzinnige, m. en v. hij of zij, die streng in het geloof (*orthodoxe*) is.

Redekunde, v. wetenschap, die leert wel te redeneeren, wel sprekendheidsleer, *rhétorique*.

Ree, v. reegait, *chevrette*.

Reebok, m. *chevreuil*.

Reesel, m. reesem, rist.

Reet, v. scheur, spleet, nauwe opening: Hij keek door de reet van de deur.

Reeuw, o. doodschuim, schuim, dat zich vertoont op den mond van eenen stervende.

Reeuwen, een lijk van doodschuim en andere onreine stoffen zuiveren, een doode wasschen en in een doodkleed wikkelen, afleggen, *ensevelir*.

Regenmaand, v. vijfde maand van den kalender der eerste Franscherepubliek, 20 Januari tot 18 Februari, *Pluviose*.

Regenscherm, o. het regenscherm is gewoonlijk grooter dan het zonnescherm.

Rekel, m. mannetje van den hond (dus synoniem van **reu**) en den vos; kethingond, bulhond; (fig.) buffelachtig mensch; (ook) schertsende van een kind: die kleine rekel!

Rekening, zeg niet: rekening **van** iets houden, maar: rekening **met** iets houden.

Rellen, snappen, babbelen, kakelen: De rel ging dat...., het gerucht liep dat....

Revelen, raaskallen, zotte praat uitslaan; suffen.

Rif, o. geraamte, *squelette*.

Rijfelen, dobbelen, met de teerlingen spelen.

Rijgen, drieggen, met wijde steken naaien, *faufiler*.

Rijp, m. rijm, bevrozen dauw, *givre*; het dunne waas (*veloute*) op de oppervlakte van zeer vele planten.

Rijp, v. rups.

Rijven, harken, raspen: Gereven laan, gereven suiker.

Rijzig, lang, slank van gestalte.

Rist, v. getakt uitspruitsel van eenen bessestruik of wijnstok, waaraan de bessen of druiven zitten, *rafle*; verzameling van aanneengeregen voorwerpen: De druiven waren gegeten, er bleef slechts de rist. Eene rist uien. Eene rist doode vinken.

Rob, m. zeehond, *phoque*.

Rochel, v. fluim, opgegeven speeksel.

Roerom, v. poespas, mengelmoes, *macédoine*: Het fijnste der roerom at hij zelf op.

Roes, m. lichte dronkenschap: Eenen roes hebben, *avoir une pointe*. Zijnen roes uitslapen, *caver son vin*. Iets bij den roes (bij den hoop, ongeteld, ongemeten, ongewogen) verkoopen.

Roest, v. roeststok, hoenderrek, stok, waarop de kiekens zich te slapen zetten, *juchoir*.

Roet, o. smeer, *suif*; schoorsteenzwart, *suie*.

Rog, m. zekere zeevisch, *raie*: Een en goeden rog eten.

Rommelzoo, v. rommelzooi, oud goed, oude boeken en andere onnutte dingen op eenen hoop dooreengesmeten, *fatras*.

Ronselen, kwanselen.

Ronzebons, v. verplaatsbaar marionnettenspel, poppenspel, dat men in de straten vertoont, spel van Pier-Jan-Klaas.

Roof, v. rove, korst eener zweer, eener wond.

Rooi, v. raam, mik: Hij nam zijne rooi te hoog, te laag.

Rooien, roeien, peilen, meten (van vochten), *jauger*: Wijn rooien.

Rooilijn, v. richtingslijn, *alignement*, lijn, waarin de gebouwen eener staat worden geplaatst: Dat huis staat buiten de rooilijn.

Rotsstruik, m. eene zekere plant, *azalée*.

Rotting, m. rietgewas, bamboes; stok, wandelstok.

Rui, m. ruiing, ruitijd, *mue*: Die vogel heeft den rui.

Rui, v. gracht, reie, waterloop, *canal*; rij, reeks.

Rul, v. buitengewoon groote afzet van koopwaren, driftige toeloop van koopers.

Rul, ongelijk, hobbelig: (fig.) Het rulle levenspad.

Rusch, m. bies, *jonc*.

S. Om woorden, die op **s** of **sch** eindigen, in den overtreffenden trap te stellen, laat men de **s** van den vergrootvorm **ste** wegvallen: De wijste, de valschte, de schaamtelooste, enz.

Sabel, v. De soldaat vatte het hecht zijner sabel.

Samenstellingen, zie **bovenal**, **hetzij**, **tevreden**, **vanhier**, **vanwege**, **zoolang**.

Sammelen, talmen, leuteren.

Santenboetiek, v. santenkraam, de gansche kraam, boel.

Sarren, tergen.

Schaars, bijna niet, ternauwernood; zelden: Hij kan schaars
— met zijn geld rondkomen. Ik zag hem schaars (zelden).

Schaarwacht, v. ronde, *patrouille*.

Schabberig, schabbig, armoedig, kaal, gescheurd, versleten,
rapé: Een schabberig kleed.

Schabouwelijk, armzalig, ellendig; gevaarlijk.

Schaften, eten; opdisschen.

Schafttijd, m. etenstijd.

Schakel, v. De kloekte eener schakel verzekert die van den
ganschen ketting niet.

Schalonge, y. sjalotte, eschlook, sauslook, *échalote*.

Schampen, even raken en zijwaarts afwijken, *frôler*, *friser*,
effleurer.

Schamper, bits, hoonend, bitter: Een champer antwoord.

Schampscheut, v. (fig.) champer gezegde: Elkander schamp-
scheuten (steken onder water) geven.

Schampschot, o. schot dat schampt.

Schappelijk, redelijk, goedkoop; fatsoenlijk, gediensig: De
prijs van het brood is tegenwoordig nog al schappelijk.
Een schappelijk mensch heeft vele vrienden.

Schaveelen, schavielen, plaats maken, opschuiven: Als ieder
wat schaveelt, is er plaats voor ons allen.

Scheel, o. deksel: Men mag het scheel van den pot niet afne-
men voor de spijs volkomen gaar zij. Het oogscheel,
het ooglid, *la paupière*.

Scheel, o. haarscheel, haarscheiding, schei, *raie*, *séparation*
des cheveux.

Scheelhoofdpijn, v. schedelhoofdpijn, *migraine*.

Scherm, met de beteekenis van bescherming is mannelijk;
met de beteekenis van afschutting, onzijdig.

Scherminkel, m. scharminkel, lang en mager mensch, *flandrin*; (verouderd) geraamte.

Scherpelijk, strengelijk: Iets scherpelijk verbieden.

Scheuken, zich door jeukte met de kleederen het lichaam wrijven: Wie schurft is scheukt, wie niet besnot is moet zijnen neus niet vegen, *qui se sent galeux se gratte*.

Schier, bijna, bijkans.

Schiften, scheiden, verdeelen; uitpluizen: Het koren van het kaf schiften.

Schindelen, blinken.

Schink, m. hesp, ham.

Schipperen, beredderen, regelen, schikken: Ik zal dat wel schipperen (klaarkrijgen); naar omstandigheden handelen, geven en nemen.

Schobbejak, m. schobberd, deugniet, guit, schavuit.

Schoelje, m. schobbejak, fielt, schurk: Grooteren schoelje dan hij moest ik nooit ontmoeten.

Schoer, m. donderbui, onweersbui.

Schoft, m. schoelje, schurk, vlegel.

Schoft, v. schouder, schenkel: Sterk geschoft, geschouderd (gebouwd) zijn.

Schokken, gulzig eten.

Schongel, m. schommel, schop, *escarpolette*.

Schonk, v. bonk, groot grof been: Hij wierp den hond eene schonk.

Schoonschrijfkunst, v. kunst van fraai schrijven, *calligraphie*.

Schop, v. schongel. schommel.

Schorten, opschorten, schorsen, uitstellen; haperen, deren, hinderen: De voorzitter schortte de zitting. Daar schort iets aan.

Schots, op lompe, ruwe wijze: Iemand schots bejegenen.

Schotsch, lomp, ruw : Een schotsch antwoord.

Schrafelaar, m. schraper, vrek.

Schransen, veel eten en drinken.

Schrijven, door drukking of wrijving oppervlakkig kwetsen,
écorcher : Mijne laarzen zijn te nauw, ze schrijven mij
de voeten.

Schrobben, den vloer met water en eenen langen boender
reinigen.

Schrok, m. gulzigaard, gulzige eter; (fig.) vrek.

Schrokken, gulzig eten, slokken.

Schrollen, in eene verdrietige luim zijn. grommen; schimpen,
smalen : Hij schrolt gedurig op de regeering.

Schrompe, v. schrompel, rimpel.

Schrooien, touwen om vaten slaan om ze af te laten; stroo tot
schrooilingen (hakseltjes snijden).

Schroot, o. schiethagel, brokjes ijzer, lood, glas, enz., waar-
mede men schiet, *mitraille*.

Schub, v. schubbe, dekvliesje op de huid van visschen en
sommige andere dieren, *écaille*.

Schuiër, m. borstel.

Schuiërwagen, m. luiwagen.

Schuifelen, tafelschuimen, schuimloopen, klaploopen, panlik-
ken, smarotsen, *écornifler*.

Schuifkar, v. steekkar, handkar, kruiwagen, *charrette à bras*.

Schuimspaan, v. schuimlepel, *écumoire*; (fig.) schuimlooper.

Schurken (zich), zich wrijven tegen iets, b. v. om jeuk te
stillen (inz. van beesten).

Sijfelen, schuifelen, *siffler*.

Sijs, m. snaak, kwant, *drôle, gaillard*.

Sik, v. geit.

Sik, v. geitebaard, kinbaard : Hij draagt eene lange sik.

Sikkel, v. zichel, pik, *faucille*.

Sikkepitje, o. snars, sners, beetje, weinigje, ziertje : Hij heeft geen sikkepitje menschenliefde.

Sim, v. aap.

Sintel, m. sindel, hetgeen overblijft van verbrande steenkolen behalve de asch, *frasil*; gestold metaalschuim; *chiasse*, *scorie*.

Sint-Veitsdans, m. Sint-Vitusdans, dansziekte, zekere zenuw-ziekte, *danse de Saint-Gui*.

Sjerp, v. eene soort van gordel in zijde, wol of andere dergelijke stof, *écharpe*.

Sjouw, v. dikke bundel, last, (fig.) moeilijkheid : Dat was eene heele sjouw.

Slab, v. slabbe, kwijl, zeever.

Slabbakken, slaphakken, talmen, sukkelen; achterblijven; verflauwen, verminderen, afnemen : Zijne zaken slab bakken.

Slabbedoek, m. zeeverdoek, eetdoekje, morsdoekje van kinderen.

Slabberen, slabben, leppen, drinken (van dieren; morsen onder het eten.

Slachtmaand, v. Smeermaand, November.

Slagboom, m. horizontaal liggend hout om eenen doorgang af te sluiten, *barrière*.

Slagersvleesch, o. vleesch, dat te bekomen is bij den slager (slachter, vleeschhouwer), *viande de boucherie*; tegenoverstelling van gevogelte, wild, enz.

Slaghoedje, o. geplet koperen dopje, gevuld met slagkruit, dat dient tot het ontsteken van de ladingen der draagbare wapenen, *amorce*, *capsule*.

Slampampen, slempempen, slempen, brassen, zwieren.

Sleepen, overgankelijk werkwoord, voorttrekken : Eenen boom in de zagerij sleepen. Men mag geen kleed sleepen.

Slepen, onovoorgankelijk werkwoord, voortgetrokken

worden, zich langzaam voortbewegen : Een kleed mag niet slepen. Hij sprak op een slependen toon.

Sleeuw, slee, zuur, wrang; eggig : Sleeuwe tanden hebben,
avoir les dents agacées.

Slemp, v. zekere drank, die uit melk en eieren bestaat. In den zin van **brasserij** is het woord mannelijk.

Slemplooper, m. pannelikker, tafelschuimer, *pique-assiette.*

Slet, v. lap, vodde, *loque, guenille.*

Sleter, m. slet.

Slinken, inkrimpen, verminderen : Dat vleesch slinkt veel bij 't koken. Onze voorraad begint te slinken.

Slobbe, v. vaatdoek, schoteldoek, wischdoek voor vaatwerk, kopjes, borden, enz., *lavette*; vrouw, die het morsigste werk verricht, *souillon.*

Slobberen, drinken of eten op hoorbare wijze zooals honden en vele andere diëven doen, *lapper.*

Slobkous, v. een beenbekleedsel om langs slijkerige wegen te gaan, *guêtre.*

Sloerie, v. lang, haveloos vrouwspersoon, lange morsebel, slons, *grande salope.*

Slons, v. havelooze vrouw, morsebel, *salope.*

Slonsje, o. dievenlantarentje, *lanterne sourde.*

Sloof, v. boezelaar, voorschoot, schort.

Sloof, v. afgeleefde werkster, sukkelaarster.

Sloop, v. kussenovertreksel, *taie.*

Sloopen, afbreken, slechten : Vestingwerken sloopen.

Sloor, v. slons, sloerie.

Sloot, v. gracht : Het water eener sloot.

Slop, o. schuilhoek, *cachette, retraite*; nauw steegje, nauwe doorgang, *ruelle.*

Slungel, m. (gemeen) lange, magere persoon.

Slurf, v. snuit van den olifant.

Smaldeelen, in kleine deelen scheiden, *subdiviser*.

Smalen, beschimpen : Op iets of iemand smalen.

Smarotsen, tafelschuimen, zie **schuifelen**,

Smeermaand, v. Slachtmaand, November.

Smeurig, smerig, vuil.

Smieg, smijdig, licht te smeden, lenig, buigzaam : smieg ijzer, smieg leder, een smieg karakter.

Smodderen, bemorsen, bezoedelen.

Smoel, m. (gemeen) mond, bek, muil : Houd je smoel ! zwijg !

Smoorheet, stikkend heet.

Smoutpeer, v. boterpeer, *beurre*.

Smuig : Ter smuig, ter smuik, in 't geniep, verborgen, verholen.

Smuigen, in 't geniep wel eten of drinken.

Smul, v. brasserij.

Smullig, besmuld, morsig, *sale*; licht besmuld kunnende worden, *salissant*. Bruine handschoenen zijn niet zoo smullig als witte.

Snaphaan, m. geweer, vuurroer.

Snar, bits, vinnig, hevig, fel.

Snep, v. snavel, bek.

Snebbig, snibbig, bits, vinnig (inzonderheid van vrouwen).

Snedig, verstandig, schrander, scherpzinnig; vlug, vaardig, handig.

Snees, o. stijg, twintigtal : Wat kost het snees eieren ?

Sneeuw, v. De witheid der sneeuw. Heremans wil dit woord ook mannelijk.

Sneeuwkllokje, o. plant, welke een vroegtijdig bloemetje geeft, *perce-neige*.

Sneeuwmaand, v. vierde maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 21 December tot 19 Januari, *Nivôse*.

Snerken, braden, het gerucht veroorzaakt door het braden, pruttelen : Een hoen snerken. De boter snerkt in de pan.

Sners, v. snars, ziertje, sikkepitje : Hij zal er u geene sners van geven.

Sneukelen, in ontucht leven.

Sneuken, sneukeren, in stilte genieten, peuzelen, *grignoter*.

Snibbig, zie snebbig.

Snoet, m. snuit, *museau* : De snoet (*groin*) van het varken. De snoet (*trompe*) van den olifant.

Snof, v. verkoudheid in 't hoofd, die veel doet spoffen (snuffen, snuiten), *rhume de cerveau*, *coryza*.

Snugger, levendig, schrand, bij de hand (inzonderheid van kinderen).

Soebatten, vleierend vragen, aanhouden om iets door vleierende woorden gedaan te krijgen.

Sok, v. korte kous, *chausson*.

Somp, v. moeras, poel.

Spaak, v. kort, stevig stuk hout; hefboom, *levier*.

Span, v. ruimte tusschen het uiteinde van den duim en dat van den pink bij hunne grootste verwijdering, *empan* : Een tafeltje van vijf span lang.

Spanader, v. zenuw, spier; tongriem, *filet* : Hij is van de spanader gesneden, hij kan wel praten.

Spang, v. ring, haak, inzonderheid van goud of zilver, tot sieraad dienend : **Spangen**, *atours*, *joyaux*.

Spanvoets, met aaneenrakende voeten *à pieds joints*.

Speer, v. lans, spies.

Speldernieuw, splinternieuw, nagelnieuw, fonkelnieuw.

Speltmaand, v. Herfstmaand, September.

Spiernaakt, moedernaakt. geheel naakt.

Spierwit, uiterst wit.

- Spijt**, v. leedwezen : Aanvaard de uitdrukking mijner spijt.
- Spikkelen**, bespikkelen, met spikkels (vlekjes) besprenkelen.
- Spiksplinternieuw**, spikspeldernieuw, geheel nieuw.
- Spinazie**, v. zeer bekende bladgroente. De plant, *épinard*; de bladeren dier plant, *épinards*.
- Spinde**, v. spijskamer, spijskast, schappade, schappraai, *garde-manger*.
- Spint**, o. hoeveelheid haver, welke men 't paard doorgaans op eenmaal geeft, *picotin*.
- Spitsboef**, m. schurk, boosdoener.
- Spitsbroeder**, m. krijgsmakker.
- Spits**, v. gedenknaald, pronknaald, *pyramide*: Eene vierzijdige spits, *un obélisque*.
- Splint**, o. geld: Een meisje met splint, een meisje met een goeden bruidschat.
- Splinternieuw**, speldernieuw.
- Sporrelij**, korzellig, twistziek.
- Spouwen**, scheiden, splijten: Hout spouwen.
- Sprietweg**, m. kruisweg, tweesprong, driesprong, *carrefour*.
- Springbus**, v. eene soort van vuurwerk, *pétard*.
- Sprinkhaan**, m. eene soort van insect, *sauterelle*: De vlucht van den sprinkhaan.
- Sprokkelmaand**, v. Februari.
- Sprokkig**, broos: Sprokkig ijzer.
- Sprot**, v. kleine zeevisch, die gedroogd en gerookt wordt als haring, *sardine fumée*: Hij ving eenen grondeling van de grootte eener sprot.
- Spruitmaand**; v. Kiemmaand, zevende maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 21 Maart tot 19 April, *Germinal*.
- Staatsig**, v. uiterlijke praal, pracht, vertooning; plechtigheid: Staatsiekleed, staatsiekoets.

Stade : Te stade of te sta, van pas : Ons geld zal ons wel te stade komen.

Staket, o. staketsel, schutting, uit verbonden staken of palen bestaande, *estacade*.

Stakker, m. stakkerd, sukkelaar, verschoveling, *benêt, pauvre diable, souffre-douleur*.

Stalkaars, v. kaars tot verlichting van een grafzerk; (fig.) dwaallicht, *feu follet*.

Stand. Zeg niet : **tot stand komen**, maar : **ontstaan**.

Steiger, m. aanlegplaats op paalwerk, voor schepen, *débarcadère*; stelling vóór een huis, *échafaudage*.

Stekelvarken, o. stekelzwijn, *porc-épic*.

Stel, m. stand, orde : Van zijnen stel zijn, in wanorde zijn, ongerust zijn. Met eene zaak op stel (klaar gekomen) zijn.

Stelkunst, v. letterrekening, algebra.

Stemvork, v. klein stalen voorwerp, dat den toon geeft om de muziekinstrumenten te stemmen, *diapason*.

Stenen, zuchten, klagen, steunen : De zieke steent van pijn.

Steunen, zie **stenen**.

Stevel, m. laars; (inzonderheid) groote ruiterslaars, *botte à l'écuyère*.

Stijfsel, v. : Het gebruik der stijfsel is velerlei.

Stijg, o. snees, twintigtal : Een stijg-eieren. Heremans en Weiland willen dit woord vrouwelijk.

Stillekens, op stille, steelsche wijze, onopgemerkt; in 't geheim.

Stilletje, o. stil (minder gebruikt), draagbaar gemak, nachtstoel.

Stokebrand, m. en v onruststoker, twistzoeker, hij, die anderen tot twisten aanhitst.

Stommel, m. groot stuk brandhout, *bûche*.

Streen, v. streng, *écheveau* : Een streen garen.

Strekkelijk, voordeelig in 't gebruik, *économique*: Die boter is niet strekkelijk.

Striem, v. streep, teeken door een slag met eene zweep, een touw, enz., achtergelaten.

Strippen, tabaksbladeren van stelen of stengels zuiveren: Gestripte tabak, *tabac écôté*.

Stronk, m. stam eener plant ontdaan van struik en takken: Koolstronk.

Stroop, v. siroop.

Strottenhoofd, o. *larynx*.

Struif, v. struifkoek, eierpannekoek, *omelette*: Men moet geene struif om één ei bederven.

Struis, v. loodwit. In de beteekenis van **struisvogel** is het woord mannelijk.

• **Studie**, v. heeft twee meervoudsvormen: **studies**, schetsen; **studiën**, wetenschappelijke oefeningen.

• **Stumper**, m. stumperd, sukkelaar, bloed, broddelaar, arme drommel.

Suffen, dwalen, versuft of suf (verstompt van hersenen) zijn.

Suiker, v. de zoetigheid der suiker.

• **Sukade**, v. gekonfijte vruchtschil.

Taaiaard, m. taaierd, taainagel. (Zie **dwangnagel**.)

Tabbaard, m. tabberd, lang staatsiegewaad, toga.

Taling, m. de kleinste inheemsche zwemeend, *sarcelle*.

Talk, v. hard smeer, roet, waarvan kaarsen gemaakt worden.

Tateren, stamelen, stotteren, *bégayer*; babbelen, *babiller*.

Tatewalen, krom praten, de woorden slecht uitspreken als kinderen en dronkaards b. v.

Tegel, m. tichel, baksteen, metselsteen, *brique*; vierkante vloersteen, *dalle*; dakpan, *tuile*.

• **Tegemoetkoming**, vergoeding, schadeloosstelling.

• **Temet**, soms, somwijlen, nu en dan.

Tenten, eene wond peilen.

Tentijzer, o. heelmeeesterswerktuig, *sonde*.

Terzelfder tijd, zie **vanwege**.

Tets, tetsig, deegachtig, niet goed doorbakken, pappig, *patoux, gluant*.

Tettig, tetterig, overdreven zindelijk, net.

Tevreden, voldaan, wordt in één woord geschreven, zoo ook **teweegbrengen**, **teleurstellen**, **tentoonstellen**, **ten-uitvoerbrenge**n, **terechtkomen**, **ternederslaan** en meer dergelijke woorden.

Tier, v. groei, welige aanwas, het opschieten, het gedijen: Die plant heeft geen tier dan in moerassigen bodem.

Tieren, welig groeien, goed opschieten.

Tierig, welig groeiend, krachtig: Dat kind is tierig.

Tijk, vrouwelijk als voorwerpsnaam, onzijdig als stofnaam; zekere gewezen dikke stof, *coutil*: **Eene** beddetijk waschen. **Het** tijk is kloeker dan het katoen.

Tijmmoes, o. zekere welriekende kleine plant, *thym*.

Tijnboom, m. juk, waaraan tonnen worden gedragen.

Tiktak, o. triktrak, zeker spel met schijven en dobbelsteen, *trictrac*: Het tiktak is een aangenaam spel.

Til, v. tille, werktuig, dat opgetild of opgelicht wordt; ophaalbrug, *pont-levis*; valdeur van een duivenhok; vogelknip, *trebuchet*.

Tinne, v. eene soort van omheining op de bovenste oppervlakte van eenen muur, plat dak op een gebouw; *faîte, d'é-neau, pinacle*.

Tip, m. eindje, uiterste punt: De vier tippen van zijn neusdoek waren in 't bloed gedompeld geweest.

Tobbe, v. kuip, waschkuip.

Toets, m. *touche*: Op de piano eenen verkeerden toets grijpen.

Toeverlaat, m. wijkplaats; steun; bescherming; *refuge, recours*: God is zijn eenigste toeverlaat.

Toevlucht, v.: Hij mocht zich in den uitslag zijner toevlucht verheugen.

Tol, m. zeker kinderspeeltuig, in sommige streken **top** geheeten, *toupie*. Men heeft den **werptol** en den **drijftol** of **zweeptol**.

Torn, v. losgetornde naad, *décousure*: Er is eene torn aan uw rok.

Tornen, lossnijden wat genaaid is, *découdre*: De voering uit eene mouw tornen.

Traan, in de beteekenis van **oogvocht** is mannelijk; als **vischolie**, vrouwelijk.

Trans, m. torenomgang; tinne; (fig.) het hoogste: De hoogste trans van geluk, *le comble du bonheur*.

Trap, v. verhevenheid (van hout, steen, enz.) door middel waarvan men naar boven af naar beneden komt. Zij wonen op ééne trap, zij bewonen bovenkamers, die ééne gemeene trap tot opgang hebben.

In de beteekenis van ééne trede eener trap, in die van graad (van opklimming in rang) en in die van stamp is het woord mannelijk.

Treek, m. list, looze streek.

Treffelijk, voortreffelijk, uitmuntend, uitnemend, uitstekend.

Treilen, eene boot voorttrekken, *haler*; op sleeptouw nemen, *remorquer*: Een ding zooals het treilt (of reilt) en zeilt, met al den aankleve van dien, met al wat er toe behoort of er betrekking op heeft.

Treuzelen, trijzelen, talmen, dralen, *lambiner*.

Trijp, o. fulp, felp, fluweel, *velours*.

Tripel, o. grauwegeelachtige polijstaarde, *tripoli*.

Trits, v. drietal: Hij won in het teerlingspel door het werpen eener trits (drie gelijke cijfers).

Trompet, v.: Het geschal der trompet.

Tronie, v. gelaat, gezicht.

Tronk, m. stronk van eenen boom, afgeknotte boomstam.

Troop, m. oneigenlijke, figuurlijke uitdrukking, overdrachtelijke zegswijze.

Er zijn engere en uitgebreidere tropen.

Engere tropen zijn de metaphora, de synecdoche, de metonymia en de antonomasia.

Tropen in uitgebreiden zin zijn de allegorie, de hyperbole, de emphasis, de ironie en de periphrasis.

Tuighuis, o. wapenhuis, *arsenal*.

Tuinmeerle, v. zekere vogel, *ortolan*.

Tuischen, het wisselen of ruilen der dobbelsteen of kaarten; spelen.

Tuk, m. treek; korte tijdruimte, poos; inborst; ras: Ik ken uwe tukken. Gij hebt een goeden tuk geslapen. De aap heeft een kwaadwilligen tuk. Die hond is van een goeden tuk.

Tulband, m. Oostersch en inzonderheid Turksch hoofddeksel, *turban*.

Turen, met aandacht de oogen ergens op vestigen.

Tweesprong, m. sprietweg, kruisweg, scheiweg, plaats, waar een weg zich in tweeën scheidt, *carrefour*.

Ui, m. een sterkkriekend knolgewas, ajuin; (gemeen) grap, kwinkslag.

Uitgenomen, uitgezonderd, behalve.

Uitschuld, v. uitstaande schuldvordering, *débit*, *passif*, *doit*.

Uitstel, o.: Hij moest betalen zonder het minste uitstel, *répit*.

Uittreksel. Zeg niet: een uittreksel **van**, maar: een uittreksel **uit** iets geven.

Uur; o. men schrijve **te drie uren, om drie uren** of, in gemeenzamen stijl, met afkapping van den meervoudsuitgang, **te drie uur, om drie uur**, en niet: **te drie ure, om drie ure**.

Vaalt, v. mestkuil, inzonderheid op eene boerderij de plaats, waar de mest geworpen wordt.

Vaart, v. gracht, doorgang, kanaal : Het water der vaart.

Valk, m. ~~eene~~ soort van roofvogel : Met eenen valk jagen.

Van, m. familienaam, geslachtsnaam : Hoe is zijn van?

Vanhier wordt aaneengeschreven evenals **vandaar**, **overlang**, **overluid**, **opnieuw**, **voorgoed**, **voorzeker** en alle bijwoordelijke samenstellingen bestaande uit een voorzetsel en een bijwoord of hoedanigheidswoord.

Vanwege moet aaneengeschreven worden omdat het eene bijwoordelijke samenstelling is bestaande uit een voorzetsel en een naamwoord. Zoo ook **achterwege**, **onderweg**, **overeind**, **bijgeval**, **integendeel**, **inzonderheid**, **vandaag**, enz.

Het voorzetsel **te** nochtans, evenals **ten** (voor **te den**), **ter** (voor **te der**) blijven gescheiden : Te huis, ten hove, ter zee, enz. — Doch aaneen worden geschreven : **tevergeefs**, **terstond**, **terug**, **tenzelfden dage**, **terzelfder tijd**, en andere dergelijke.

Varen, v. varenkruid, varengras, *fougère*.

Vederhars, v. o. gomlastiek, *caoutchouc*.

Vederstoffer, m. werktuig met pluimen om stof weg te nemen, *plumeau*.

Veeg, den dood nabij, *moribond* : De zieke is veeg.

Veel. De onbepaalde telwoorden **veel** en **weinig** nemen, in den nominatief enkelvoud mannelijk en vrouwelijk, den uitgang **e** aan, wanneer ze een getalbegrip te kennen geven ; maar blijven volstrekt onverbogen, wanneer ze een maatbegrip aanduiden : Vele wijn heeft dit gebrek, dit is : vele soorten van wijn. Vele boter kan niet lang bewaard worden, dit is : vele soorten van verschillende boter. Die man drinkt weinig wijn (geene groote mate

- wijns), en denkt, dat weinige wijn (een klein getal wijnen) onvervalscht is.
- **Veen**, o. veengrond, veenderij, turfland, *tourbière*: In 't veen ziet men op geen turfje.
- Veil**, o. zekere plant, klimop, *lierre*.
- Venten**, verkoopen in 't klein langs de straat.
- Verbouwereeren**, onthutsen, ontstellen.
- Verbroddelen**, verbrodden, in de war brengen, bederven.
- Verbruid**, groot, sterk, erg; ondeugend; slecht; leelijk: Hij kreeg eene verbruide snee in 't gezicht. Het is verbruid morsig op de straten. Zij is verbruid leelijk.
- Verbuiging**. Zie **alle**, **elk**, **er**, **geen**.
- Verduffen**, duft worden, stikken.
- Verduwen**, verdouwen, van de plaats duwen; verteren, *digérer*.
- Verfomfaaien**, verfomfooien, verhoetelen, fommelen, frommelen, kreukelen, *chiffonner, friper, froisser*.
- Vergelijk**, o. onderling verdrag, overeenkomst, *arrangement, transaction*: Een **vergelijk** met zijne schuldeischers treffen. Een mager **vergelijk** is beter dan een vet proces.
- Vergewissen**, gewis maken, verzekeren, *assurer, confirmer*: Iemand van iets vergewissen.
- Verglaassel**, o. glazuur, glans, polijstsel, *vernis, émail*.
- Verhalingje**, o. klein verhaal, *anecdote, historiette*.
- Verhalvezolen**, nieuwe halve zolen op schoenen, bottienen of laarzen maken, *ressemeler*.
- Verhanselen**, verkwanselen, verronselen.
- Verhennekleeden**, waden, een doodkleed aandoen, *ensevelir*.
- Verkleumen**, stijf, bevangen worden van koude: Met verkleumde handen valt het moeilijk te schrijven.
- Verkneukelen** (zich), zich de handen wrijven van voldoening, geluk, enz.

Verletten, niet letten op..., verwaarloozen; verhinderen; tijd verliezen.

Verorberen, verteren; nuttigen, *consommer*: Men verorbert in dat huisgezin veel brood.

Verpijnen (zich), zich afwerken, zich afsloven; veel verdriet hebben, *se peiner*.

Verponding, v. grondbelasting, *contribution foncière*.

Verschil, o. geschil, twist.

Verschillend. Zeg niet: **verschillige** dingen, maar: **verschillende** (eenige; verscheidene, ongelijke) dingen.

Verslimmeren, slimmer, erger maken, worden.

Verwachten. Zeg niet: ik verwachtte mij daaraan, maar: dat verwachtte ik.

Verwaten, vermetel; onberaden; verwaand.

Verwiggelen, doen waggelen, doen trillen, *ébranler*: Kunt gij dien paal verwiggelen?

Verworden, bederven; vuil worden.

Verzeeuwen, zeeziek, misselijk worden; (fig.) walgen.

Verzenen, v. mv. hielen, *talons*.

Verzwendelen, zwandelende doorbrengen, op oneerlijke wijze verkwisten.

Vetje, o. vet lettertje; (fig.) voordeel: Hij zal er een vetje van halen.

Vezelen, veziken, fluisterende spreken; rafelen, losgaan van draden.

Veziken, fluisteren.

Vieravond, m. avond vóór één heiligdag, *vigile*.

Vies, walging verwekkende, walging gevoelende; kies; zindelijk; slecht, grillig: Vieze kuren.

Vilt, o. zekere stof in 't Fransch *feutre* geheeten.

Vink, m. eene soort van vogel: Het gezang van den vink.

Vitse. v. vogelwikke, voederwikke, duivenboon, *Vesce*.

Voege. Zeg niet: in voege, maar: in zwang komen. **Voege** is een afgietsel van 't Fransch *vogue*.

Voorbeding, voorwaarde: Onder voorbeding (voorbehoud) van...

Voordat, zie **Nadat**.

Voorkeur, v. Hij beloerde het voorwerp zijner voorkeur.

Vooronderstellen, veronderstellen, onderstellen, de mogelijkheid van iets aannemen.

Vooronderstelling, veronderstelling, onderstelling, *hypothèse*.

Voos, vol luchtgaten, van sommige aardvruchten sprekende, *spongieux*: De radijzen zijn voos.

Vorst, v. koude, vriezende weder: De hevigheid der vorst van verleden winter.

Vorstmaand, v. derde maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 21 November tot 20 December, *Frimaire*.

Vossenziekte, v, het uitvalen der haren, *alopécie*.

Vruchtmaand, v. twaalfde maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 18 Augustus tot 21 September, *Fructidor*.

Vuns, vunzig, vochtig, muf, *moite*.

Waard, m. woord, woerd, mannetjeseend, *canard mâle*.

Waas, o. zeer fijn fluweelachtig dons, dat zich op sommige vruchten vertoont, *velouté*.

Waden, door het water gaan, spoelen, baden, *passer à gué, guéer*.

Wafel, v.: De smaak eener wafel.

Wagenwijd, wagenwijd open, zeer wijd open, zoo wijd open, dat er een wagen door kan.

Wak, o. zwakke plaats op het ijs; gat in het ijs, bijtlom.

Walnoot, v. okkernoot.

Wan, o. lek, lekgat, opening, waardoor water dringt, *voie d'eau*.

Wanhavenig, wanhaven, wanhebbelijk, haveloos, slordig.

Want, v. vuisthandschoen, *mitaine*.

Warmoes, o. tuinmoes, moesgroente, *herbes potagères*.

Warmtemaand, v. zie **Hittemaand**.

Wars, afkeurig, beu : Hij is wars van de vleierij. Zijt gij die spijs niet wars?

Water, o. In zijne oorspronkelijke beteekenis en in de beteekenissen van **pis**, *urine*, en **waterzucht**, *hydropisie*, heeft dit woord geen meervoud; in de beteekenis van **rivier**, **vaart**, enz. heeft het twee meervoudsvormen : **wateren**, **waters**.

Watten, v. mv. *ouate*. Dit woord heeft geen enkelvoud : Zich watten in de ooren steken.

Wed, o. waadbare plaats, *gué*; drenkplaats, drenkwed, *abreuvoir*.

Wederstuit, m. weerstuit, weeromstuit, terugstuit, *contre-coup, répercussion*.

Weepsch, laf, zouteloos, flauw, smakeloos, *fade, insipide*.

Weer, m. weder, gesneden ram, *mouton*.

Weidemaand, v. negende maand van den kalender der eerste Fransche republiek, 20 Mei tot 18 Juni, *Prairial*.

Weidsch, prachtig, luisterrijk, met praal, *pompeux* : Een weidsch gebouw.

Weggeld, o. belasting voor het onderhoud der wegen, *péage, droit de barrière*.

Weinig, zie veel.

Weit, v. tarwe, *froment*. Men vindt het woord in **boekweit**.

Welgesteld, gezond; bemiddeld. **Welstellend** bestaat niet.

Welp, o. jong van sommige dieren : De welp van een leeuw, *lionceau*; de welp van een beer, *ourson*.

Wentelteefje, o. wentelbroodjes, zeker luchtig gebak, *croûte dorée, gâteau feuilleté*.

Wereldburger, m. mensch, sterveling; (fig.) hij, die zich aan geen vaderland hecht, *cosmopolite*.

Wereldzee, v. oceaan.

Werkwoorden. Bij verscheidene nevensgeschikte onderwerpen plaatst men, in zekere gevallen, het werkwoord in het enkelvoud, namelijk wanneer die onderwerpen door zoodanige voegwoorden verbonden zijn, die de aandacht bij elk afzonderlijk bepalen: Hij of zijn broeder **moet** sterven; noch mijne zuster, noch hare vriendin **was** daar; zoowel de vader, als de moeder **trok** zich de zaak aan.

Als twee of meer onderwerpen van verschillende personen bij een werkwoord behooren, staat dit in het meervoud van den persoon, die den voorrang heeft. De eerste persoon heeft den voorrang boven den tweeden en den derden, en de tweede boven den derden: Ik en gij **weten** dat; gij en zij **gelooft** het niet. Men kan ook beide personen in het meervoud des voornaamwoords vereenigen: Ik en gij, **wij weten** dit, enz. — Staan de personen tegenover elkander, zoo richt zich het werkwoord naar het naastbijzijnde voornaamwoord: Ik noch gij **kunt**, gij of ik **heb**, ik of hij **is** bereid.

Werwaarts, waarheen: Werwaarts voert die weg?

Weshalve, weswege, daarom: 't Ontbrak mij aan geld, weshalve ik verder te voet reisde.

Wetering, v. waterweg tusschen of langs akkers; besproeiing, watergang; beek.

Wierig, vlug van uitzicht, levendig van voorkomen.

Wijnmaand, v. eerste maand van den kalender der eerste

Fransche republiek, 22 September tot 21 October,
Vendémiaire; October.

Wijting, m. eene soort van schelvisch, *merlan*.

Wijzing, v. gewijsde, rechterlijk vonnis.

Wik, v. wikke, zekere plant; de boon door die plant voortge-
bracht, *vesce*.

Windmaand, v. zesde maand van den kalender der eerste
Fransche republiek, 19 Februari tot 20 Maart, *Ventôse*.

Wintermaand, v. December.

Woekerplant, v. plant, die aan of op eene andere wast, *pa-
rasite*.

Woerhaan, m. fazanthaan, fazant.

Woerhen, v. fazantenhen.

Wondarts, m. heelmeester, *chirurgien*.

Woonhuis, o. woning. **Woonst** bestaat niet.

Wortel, m. In de beteekenis van **peen**, *carotte*, heeft dit
woord maar éénen meervoudsvorm, **wortelen**; in de
beteekenis van het gedeelte van boom en plant, dat
zich in den grond bevindt, *racine*, schrijft men **wor-
tels** en **wortelen**.

Wraken, als onwaardig verwerpen, afkeuren, *rejeter*; (in
rechtswezen) niet toelaten, *recuser*: Een getuige wra-
ken.

Wrat, v. klein eeltachtig uitwas op de huid, *verruë*, *poireau*; .
knobbel of uitwas aan eene plant.

Wrevel, m. boosheid, misnoegdheid, bitterheid, *méchanceté*,
mauvaise humeur; bedwongen spijt, *dépit*.

Wrevel, wrevelig, misnoegd, knorrig; kijfachtig; verbitterd;
koppig; onverdraagzaam; kwaadaardig.

Wreveldaad, v. euveldaad, misdaad, slechte handeling.

Wulfel, o. verwulf, verwulfel, gewelf, verwelf, *voûte*.

Wulp, o. welp, jong van zekere dieren, b. v. van leeuwen,
beren, honden, enz.

Xeres, m. xereswijn, Spaansche likeurwijn door de Engelschen **Sherry** genoemd.

Zaal. In de beteekenis van zadel is dit woord onzijdig.

Zadel is mannelijk, en onzijdig.

Zaluw, zaluwachtig, geelachtig, tanig, taankleurig, *jaunâtre*, *basané*.

Zavel, o. grof zand: Men gebruikt het zavel om te kasseien.

Zeef, v. aangename smaak, die eenen drank zooals b. v. bier, wijn, enz. kenmerkt.

Zeeg, v. ree, reegeit, geit, wijfje van den bok, van den reebok.

Zeelt, v. zekere visch, ook muishond en louw genoemd, tot de familie der karpers behorende, *tanche*.

Zegepraal, v. luisterrijke intocht eens overwinnaars, triomf; (fig.) overwinning: De gevolgen der zegepraal, enz.

Zelk, v. vuilnishoop.

Zemelen, v. mv. het grofste gedeelte van gemalen koren, gruis, *son*: Het meel van de zemelen scheiden.

Zemelknoopen, muggenziften, spitsvondig zijn, *vétiller*, *chicaner*.

Zenuw, v.: De beteekenis der **zenuw** (*nerf*) wordt door menigeen verward met die der **pees** (*tendon*) en die der **spier** (*muscle*).

Zerp, zuur, scherp, wrang.

Zeulen, met kracht medesleepen, voorttrekken: Hij kon de baal nauwelijks tien passen zeulen; (fig.) sukkelen.

Zeur, v. lor, vod, lap, prul, *chiffon*, *logue*; wisjewasje, beuzeling, kleinigheid, *bagatelle*.

Zeven, ziften.

Zijdeaap, m. eene soort van aap, ook gestreepte meerkat geheeten, *ouistiti*.

Zijl, v. afloop van water, waterloozing, watergoot, *égout*.

Zilt, ziltig, zout.

Zomermaand, v. Juni.

Zondenbok, m. verzoeningsbok, zoenbok, bok, die volgens den Bijbel in de woestijn werd gejaagd, nadat hij met al de ongerechtigheden des volks was beladen, *bouc émissaire*: (fig.) Hij is altijd de zondenbok (*souffrè-douleur*) van 't gezelschap.

Zonderbaar, zonderling.

Zoogenaamd, zoogenoemd, zoogezegd, van dien naam; be-weerd, *soi-disant*: Al die zogenaamde geleerden begrepen niets van de quaestie.

Zoolang wordt aaneengescreven evenals **weleer**, **veeleer**, **dusverre**, **hoeverre**, **evenzeer**, **evenlang**, **hoeveel**, **zooveel**, **kortom**, **linksaf**, **rechtuit**, **voortaan**, **achterover**, **middenin**, **onderaan** en alle andere bijwoordelijke samenstellingen bestaande uit twee bijwoorden: Zij zullen hem niet temmen **zoolang** een Vlaming leeft.

N. B. Wanneer die bijwoorden niet als samenstelling gebruikt worden, is de scheiding noodzakelijk: Nog twee uren! **zoo lang** kan ik niet wachten.

Zoor, ruw, stram; scherp, hard, droog: Het zoore zand. Een zoore tak. Eene zoore huid.

Zulten, inmaken, in de pekel leggen, in het zout leggen, *mariner*, *saler*.

Zwachtel, m. windsel, **lange band** tot het verbinden eener wond, enz.

Zwager, m. schoonbroeder, behuwdbroeder, zustersman, mansbroeder, vrouwsbroeder.

Zwalp, m. dikke eiken plank, *madrier*.

Zwaluw, v.: De vlucht der zwaluw.

Zwam, o. eene soort van paddestoel, toe bereid als middel om vuur te vatten, *amadou*.

Zwang, m. gebruik, gewoonte, *usage*, *mode*, *vogue*: 't Is in zwang zulke hoeden te dragen.

Zweemen, eenige gelijkheid hebben met ; overhellen tot : Die kleur zweemt naargroen.

Zwendelen, oneerlijk handelen, oplichten, bedriegen (in handelszaken).

Zwirrelen, met snelheid bewegen, met geweld voorbijvliegen : De zwaluwen zwirrelden om mij heen. De pijl vloog zwirrelend door de lucht.

Zwoel, zoel, zeer heet.

BIJ DENZELFDEN UITGEVER :

- VERCOULLIE (Joz.). Beknopt etymologisch woordenboek der Nederlandsche taal. Ingehaaid. . . fr. 4 00
 In linnen band " 4 75
- Schets eener historische grammatica der Nederlandsche taal. I. Phonologie en Flexie. Met 2 kaarten. " 2 50
- Nederlandsche spraakkunst voor de Athenæen, Colleges en Normaalscholen. Gecart. . . . " 1 50
- VRIES (M. DE). Woordenboek der Nederlandsche taal, per aflevering " 1 85
- Verschenen* : Deel I (15 afleveringen, *A-Ajuin*), door M. DE VRIES en L. A. TE WINKEL. — Deel II, afl. 1-5 (*Akant-Azuursteen*), door M. DE VRIES. — Deel III, afl. 1-3 (*Bo-Boos*), door J. W. MULLER. — Deel IV (15 afl., *G-Gitzwart*), door M. DE VRIES, P. J. COSIJN, E. VERWIJS, A. KLUYVER, A. BEETS en J. W. MULLER. — Deel V, afl. 1-6 (*Glaasje-Grond*), door A. BEETS en J. W. MULLER. — Deel X, 15 afl. (*O-Ooillam*), door M. DE VRIES, E. VERWIJS, A. KLUYVER, C. C. UHLENBECK en W. L. DE VREESE.
- TORFS (A. J.). Letterkundige ontledingen. *De drie zustersteden*, door K. L. LEDEGANCK. 2^e uitgave " 1 75
- Letterkundige ontledingen. *De boekweit*, door LEDEGANCK, *De mensch*, door BILDERDIJK, en *Het onweder*, door BELLAMY " 0 80
- VERRAERT (D.). Eenige bladzijden uit het leven van brave kinderen. Leesboek voor jongens en meisjes van 8 tot 12 jaren. 3^e uitgave " 0 50
- TERNEST (K. L.). Uitspraakleer der Nederlandsche taal, 2^e druk (Uitgave van het *Willems-Fonds*). " 0 70
- Hoogduitsche spraakleer voor Nederlanders, ten gebuike der gestichten van middelbaar onderwijs en geschikt voor zelfonderricht, 3^e druk . " 3 50

